

Consistoriaal verhandelingen

van de Nederduits Gereformeerde Gemeente te Huissen

1657 - 1685

Inleiding en toelichting

De gereformeerde gemeente van Huissen (later Nederlands-hervormd genoemd) had een late en moeizame start. In de zestiende eeuw werd het protestantisme in het Hertogdom Kleef weliswaar getolereerd, maar in de meeste steden leidde dat niet tot de vorming van een lutherse of calvinistische gemeente. Pas na het overlijden van de laatste Kleefse hertog Johan Willem ontstond er in Huissen in 1611 een kleine gereformeerde gemeente. Deze kreeg veel tegenstand van de plaatselijke katholieken. Omdat het hertogdom Kleef onder bestuur kwam van de calvinistische Keurvorsten van Brandenburg werd de gereformeerde gemeente van overheidswege wel geholpen. Vanaf 1613 mochten de Huissense protestanten een kamer in het raadhuis gebruiken voor hun kerkdiensten. Na een viertal predikanten die snel weer vertrokken, kreeg Huissen in 1622 een predikant, Wilhelm Hachin, die zich ter plaatse niet thuis voelde en geen werkelijke binding met zijn gemeente had. Hij bleef liefst 34 jaar in Huissen en in al die jaren maakte de gemeente qua omvang en faciliteiten geen voortgang. De komst van dominee Engelbertus Curtenius bracht daarin in 1656 verandering. Er kwamen spoedig een eigen kerkgebouw en school. Curtenius had daarbij de steun van de landelijke Brandenburgse overheid. De gereformeerde gemeente van Huissen behoorde tot de Classis Kleef.

Dominee Curtenius begon in 1657 met het bijhouden van een consistorieboek. Uit zijn eigen notities weten we, dat zijn voorganger vrijwel niets had genoteerd. De aantekeningen werpen een verhelderend licht op de historie van de Huissense protestanten en de stad, waar die woonden. Daarom zijn ze als bron bijzonder belangrijk.

Het consistorieboek is getranscribeerd door Gonny van Dijk en Rein van Berkel, leden van de transcriptiegroep van de Historische Kring Huessen.

Dr E.Smit

Valt nog op te merken:

- * Deze transcriptie betreft alleen de Consistoriaal verhandelingen zoals aangeduid onder 1. op pdf 3.
- * De bladnummer aanduidingen als pdf corresponderen met de aanduidingen van de bladen op de online weergave van het archiefexemplaar van het Gelders Archief (RBS 0978)
- * Er zijn twee plaatsen waar de teksten van folio's niet op elkaar aansluiten.
- * Latijnse woorden/zinsneden/uitdrukkingen zijn in cursief weergegeven
- * De punt achter een dagaanduiding (bijv 14.) ter aanduiding van het rangtelwoord is soms verwijderd en niet consequent gebruikt in het manuscript.

In dit Protocoll vind men

1. Consistoriaal verhandelingen beginnende met den jaer 27-2 1657 strekkende tot den jaeren 1685. den 23 Febr. zijnde te vinden pag 1 - 32 en vervolgens van pag. 91 - **135.** + 138
2. Aantekening der Ledematen beginnen van pag 33 - 49. zig uijtstreckende van den jaere 1657 - 1725.
3. Aantekening der Gedoopten beginnende met den jaere 1653 - 1723 te vinden pag. 64 en 65 tot - 77 incl. vervolgens van pag 148 tot -184 incl. vervolgens nog van pag. 139 - 147 incl.
4. Aantekening der geproclameerde en Getrouwde Perzonen in deeze Gemeente beginnende met den jaere 1652 - 1724. Zijnde te vinden pag 78 en 79 - 90 incl. en vervolgens van pag 56 - 64 incl.

Aldus naegezien en gemaekt is onderstaand geregistreert en het boek gepagineert door mij

Huissen den 5. Febr 1765

J Bussingh JWFrater Ecclesiasticus

Na dat d'Eerwaarde Classis van Cleve ter herten genome hadde, de Stichting en Opbouwinge van de Gereformeerde Gemeijnte tot HUISSSEN, die 34 a 35 Jaere onder d'opsicht van Eerwaarde Godtgeleerde heer Wilhelmus Hachinus, (niet tot Vergenoeges der Lidmate des selfs Gemeijnts, eensdeels door de hoge Ouderdom des voorgemelten Heer Hachin, anderdeels, omdat de Huissensche gemeijnte, in 't midden van Nederlant liggende, haar Moedertaal niet en hoorde, maar gedurich een seer hoge spraack, en noch enige andere reden) geweest is. So heeft gemelte Classis, na dat uijt kracht van een Decretaal, van zijn Keurvorst. Doorluchticheyt van Brandenburg van dato den 10. Octob. 1656 Heer Hachin tot een *Emeritatum, ex Aerario Ecclesiastico* toegeleijdt is, 120 Rixd. met voorweten ende toestemminge van sijn Genade van Lottum, Drossaart tot Huijssen, onder Directie van den Eerwaarden Godtsaligen en Godtgeleerden Heer Wesselus Praetorius Dienaar Jesu Christi in de Gereformeerde Gemeijnte tot Emmerijck en p.t. (*pro tempore (=tijdelijk)*) Assessor en Inspector Classis Clivensis na gewoonlijcke en behoorlijcke manieren in onse Gemeijnte gebruijckelijck, mij

Engelbertum Curtenium, beroepen tot Ordinaris Herder en Leeraar in de meergemelte Gemeijnte tott Huijssen, op den 27. Februaris *a^o restauratae Salutis M.D.C.L.V.II.* (1657)

Was Onderteijkent

nomine Classis Clivensis

Jean Sigismundt
Baron de Lottum

Wesselus Praetorius
Sijn Cliv. p.t. Praeses. Classis
Clivensis p.t. Assessor ...
Inspector.

Tot teecken van toestemminge en vergenoeginge deses Beroeps hebbe enige Ledematen, van Gereformeerde Gemeijnte tot Huijssen, hare namen ondergeteijkent

Stephan van Herwaarden Richter
Berent van Geijn
Hans Bonen
Jacop Heufft
Willem Ophoff
Geurt Verhoeven
Coendert Pieck
Geurt van Boetbergen
Zweer Corneliss
Frerick van Ghijn

Naar dese Beroepinge wier mij van *D(omi)no Praetorioses Examen peromptorium* ingestelt, op den 23. Martii t' Emmerijck gehouden te zullen werden, 't welck van hem in de tegenwoordicheijt van Heer Henricus Keidtwerdius, Predicant tot Emmerijck en medebroeder van Praetorius, als Assessor, en Heer Casparus Flockenius Predicant in de Gereformeerde Gemeijnte tot Kalcker als Classis Scriba, op dato als boven, verricht en geschiedt is. Waar op, op den 8. April, sijnde na den Ouden Stijl Paasdach de Bevestiginge geschiet is van de Heer Georgius Henrikus à Laar Stad-Prediker van zijn Keurvorst. Doorlucht. tot Cleef. Waar op ick na de middach mijn Intre gedaan hebbende met den Text 1. Tess. 5. p. 25. Strax na de Predicatie een Kerkeraadt bevesticht hebbe, bestaande in twe Ouderlingen, als

Stephan van Herwaarden Richter, en Bernt van Gheijn, en twe Diaconen, als Coendert Pieck, en Geurt van Boet-bergen.

Op den 9. April ben Ick met Coendert Pieck van de Kerkenraadt afgesonden, na het Classis 't welck den 10. en 11. tot Calcar gehouden wier; wat daar voorgevallen is, so van de Cleefsche Kercken in't Algemeijn, als oock van d' Huijssensche in 't bijzonder, kan op 't Protocol en in de Copie bij mij berustende, nagesien werden.

Den 28. April heeft de Keurvorsteliche Regiering tot behoef vande gereformeerde Gemeijnte tot Huijssen vereert enig zilverwerk, dat in de Malburgsche kist staande op het Raadthujs, bewaart wier, twelk den 5. Meij int bijwesen des Hr. Richters Stephane van Herwaarden en mij Engelberti Curtenii, Wilhelmus Ophoff Rentmeijster, Bernt van Gheijn Ouderling, Coendert Pieck en Geurt van Boetbergen Diaconen, der uijt gehaalt is, teweten een monstrantz, twe vergulde kelcken, twe silvere pullen, en twe silvere kelckdecels, wegen te samen 5 pont en 2 ½ loot silvers, waar van Engel Bongardt silversmit tot Arnhem, voor de voornoemde gemeijnte, tot het gebruik des H. Avontmaals gemaackt heeft, een zilveren beecker, met een teljoor, wegen te zamen 57 Loot silvers. En de resten werde 105½ Loot silvers, sijn bij de voornoemde voorstanders derselver Gemeijnte, uijt oorsaacke, daarbij enig vergult werck was, aan den voorgenoemden silversmit verkocht, ad 31. st. 't loot, monterende tot ener summa f 163. st. 10½.

Van dese Penningen is betaalt als volgt:

Voor 't maacken van de gemelte beecker en Teljoor aan Engel Bongart	f 10 - 0 - 0
Voor een Bibel met de vracht	f 19 - 8 - 0
Voor een Kercken Psalmboek met spaans leer in- gebonden	f 3 - 10 - 0
Voor een witt schrijfboek in 8. ^{vo} (octavo) met een spaans leeren omslach vergult op sne, so, tot de Collecte ge- bruijckt werdt	f 2 - 10 - 0
Noch voor een witt schrijfboek, om tot een Kercken- boek te gebruijcken	<u>f 1 - 2 - 0</u> f 36 - 10 - 0

De resterende 127 gulden 0 ½ st. sijn ten meesten profijt van Gereformeerde Gemeijnte aan gewent, uijtwijsens die daar van gemaackte reeckeninge.

In Majo 1657 hebben wij als Opsienders en voorstanders van gereformeerde Gemeinte tot Huussen, namens Engelbertus Curtenius Predicant en Stephan van Herwaarden, Richter en Ouderling, een Collecte beginnen aan te stellen, tot copinge en bouwinge van een eigen vrije plaats, daar in wij onsen Godtsdienst mochten verrichten, en van het Raadthuis ontslagen worden. Hoe veel daarin gecomen is, can uit het collecte boeck gesien werden.

In Augusto 1657 heeft het Consistorium goet gevonden Bet van Oosterbeek uijt den armen bus toeteleggen alle vierendeel jaars f 2 -10 - 0

pdf 6 - folio 3

1658. In Januario is er een Huwelijck voorgevallen tusschen Geertruijdt van Vlöeten, wed. van wijlen Frans Evertz, en Geurt van Boetbergen Scholtus tot Malburgen; I.M. een toehoorder in onse Gemeijnte, twelck nadat het wettelijck beraamt was in 't bijwesen van Richter en Schepen, is mij sulx aengedient, met versoeck om de Kerckelijcke Proclamatie te laten passeren; Een der selver gedaan zijnde, is het tweede versoeck geschiet te mogen worden, twelck nochtans gedaan zijnde, het derde opgehouden is, van haar vrienden, mits haaren hogh jaardom, en omdat se alles buiten raat en kennisse der vrienden gedaan hadde. Sints de Scholt aanhielt te trouwen, is onse Kerckenraadt meermaals bij haar geweest, maar heeft haar op gene manieren connen bewegen. Of ick haar vermaande, of ick haar bestrafte en Godts toren verkondigde, over sulcke roeckelose Echtbreekers, sij achte sulx niet, seggende ick wil hem niet trouwen, nu noch in eeuwigheit, en wetende anders geen reden bij te brenge, als datse een accident bij haar selven gevonden hadde, dat haer onbequaam maackte tot den Huwelijksen staat. Dewijl men niets met haar hene conde, is de scheidinge versocht, so van haar als van zijne cant, maar niet toegestaan. Alleen de saack is goetgevonden opgeschort te mogen worden, tot het naastvolgende Classis Güde, wijl zij so lang niet hebben connen of willen mochten, is een scheitsbrief van haar selven opgericht. Doch dit meest geschiet sijnde om haarent en niet om sijnent wil, hielt hij sich aan de wijsen raadt van het Eerwaarde Classis. Wat het selve hier in gedaan heeft, can in Actis Classis calibus gehouden tot Udem den 7. 8. Meij gesien werden, alwaar hij daemaals deswegen is vrijgekent en gelibereert. Haar persoon aangaande, is van mij door goetvinden des Kerckenraats heimelijck geexcommuniqueert, of van den Dis des Heren gesonden, niet voor haar leven, dan alleen voor een geruimen tijt, daar in se Godt en bekeringe moegen doen.

Den 24. April is Dng. Armiger, als Præses Classis hier geweest, en heeft de visitatie gedaan, alles door de genade Gods Christelijck bevindende. Hij heeft met onse Ds. Hachinum om het Kercken-boeck en zegel aangesproocken; maar niet connen obtineren.

Op den 6. Mei ben ick met den Heer Richter van de Kerckenraadt afgevaerdicht, na 't Classis 't welck den 7. en 8. Mei binnen Udem gehouden is; Wat aldaer gehandelt is, so van saacken in 't algemeijn de Cleefsche Kercken betreffende als in 't bijzonder van de Huissensche, kan in Actis Class. bij mij berustende gesien worden.

Ende vermits, gelijk ex §. ultimo van de gemelte Classicale Acten, blijkt, ick *per plurima vota* bestemt was als Deputatus *ad Sijnodum Provincialem* gehouden tot Cleef den 18. 19. en 20. Junii, so heb mij ter bestemder tijdt daar laten vinden; Wat daar gehandelt is, can ex. Actis Sijnodilis bij mij berustende, nagesien worden.

Omtrent het begin van de Maant Junius is Coendert Pieck Lidtmaat en Diaacken onser Gemeente, om zijn ongeregelt, Godloos en argerlijk leven, insonderheit om enige schaemtelse woorden tot en op zijn ter doot toe zieke Huisvrouw, Neesken van Orsoi, na dat sij te voren dickwils en menigmaal op haar klachten vermaant was, heimelijck gedispenseert of teminste gesuspenseert beijde van het avontmaal en den diaken dienst.

pdf 7 - folio 4

Den 25. Aug. 1658 is goet gevonden, dat Erneken Huisman uijt onse armen bus, alle maanden obtineren soude f 1,-- welke sij toenmaals voor d' eerste weijse ontfangen heeft.

1659

Den 5. Januarii heb ick met het begin van de verklaringe des Christelijcken Catechismi, de Catechesatie der kinders aangestelt. Ontfangen verscheijden kinderen als Aaltjen van Vinceler, Elisabeth Boner, Tenneken Hacken, Anna Berens, Geertruid Huijsman, Stephan van Vinceler, Maximiliaan Frentz, Jan Frentz, Jan van Boetbergen, Willem Hendrick, Jasper Ophoff.

Den 16. dito heeft de Richter in tegenwoordichhs van zijn Genade van Lotthum, tot Cleeff zijnde, voor onse Gemeijnte gekocht een hujs en schure, staande in de Lange Straat, toebehorende d' erfgename van wijlen Jacob Bouman; Om van de schure te maken een Kerck, en het huis te weten tot een woning voor den Predicant: alles voor de summa van 3000 gl. Hollandts. Dit sijn d' eerste vruchten van onse collecte geweest.

Den 8. Meert is Dng. Keidtwerdius Predicant tot Emmerijck hier gekomen en visitatie gedaan; wanneer Coendert Pieck oock wederom aangekomen is en van zijn suspensie verlost. Toenmaals heeft Dng. Bases wederom Dn. Hachin aangesproken om het Kerckenboeck en Zegel; maar niet connen becomen. Weshalven hij van den Drost d' Heer van Lotthum swaarijck gedreijgt is.

Den 21. April ben ick met den Heer Richter Stephan van Herwaarden na het Classis getrocken gehouden tot Wezel den 22. en 23. en 24. Wat aldaar gehandelt is, siet Acta Classis.

Den 4. Meij is onse Kercken-Raadt verandert, en vernieuwt met een Ouderling en een Diaken: namelijck Hans Bonen Ouderling in de plaatz van Berent van Geijn, en Stephan Rutgers Diaken in de plaatz van Coendert Pieck.

Den 30. Maji zijnde des Vrijdaaghs voor Pinxsteren is na de gedane proeffpredicatie de Kercken-Raadt bij malkanderen gebleven om rijppelijck te delibereren, op een versoeck

van Dno. Wilhelmo Hachin, mij ende d'Ouderlingen in 't bijzonder voorgesteld, namelijk: dat hij nu off dan wanneer 't hem luste en geliefde soude mogen prediken. Daar de gemeijne overeenstemminge was, dat voornoemde Heer Hachin soude gelieven gedult te hebben tot dat het Sijnodus tot Wesel gehouden was, alwaar de Huusensche verschillen souden afgedaan werden.

pdf 8 - folio 5

Den 1. Junii zijnde Pinxterdach, des morgens omtrent 9 uren, so als ick gereedt stonde om te gaan prediken en 't avontmaal te bedienen, quam bovengenoemt Hachin bij mij, mij, aanseggende dat hij van sins was een reijs off twe in dat Hoog-Tijdt te preken als oock ten Avontmaal te gaan; het welck ick hem beijdegaart afgeslagen hebbe. Het prediken uijt reden, in 't voorgaande is gemelt, en het Avontmaal omdat hij noch noijt ten tijde mijner bedieninge in 't gehoor was geweest, maar 't selve altijt veracht en smadelijck daar van gesproken. Oock darenboven omdat hij dien selvigen morgen ten huise vanden heer Richter, Ouderling der Kercke, die toenmaals met het gehele huisgesin gereet en wel gemoet was tot het H. Avontmaal te gaan, oorsaack tot ontroernis der gemoederen, gegeven hadde.

Den 29. Junii is gemelte Hachin het eerste maal in 't gehoor geweest.

In de maandt Julio is den bouw van een nieuwe Kerck, voor de Gereformeerde Gemeinte alhier, aangevangen; waar van de eerste steen van den Richter, de tweede van mij, en de derde van Rentmeester Ophoff geleijt is.

In Augusto is door last vanden Heer van Lottum de Kercken-raadt vergadert geworden ten huise van D. Wilhelmus Haching, welcke met de Gemeijnte begeerde te reecken. Na veel nodelose disputen is de saack door middel van voornoemt Vrijheer, bijgeleijt, en malkanderen quijscheldende, aan beijde canten met vrientdschap gescheijden. Doe heeft Haching het lang verlangde Kercken-zegel willich overgegeven, als mede de 2 kercken-boecken en 2 collecte boecken en enige papieren. In de kercken boecken had hij, tot onzer verwonderinge, niet een woort opgeteijkt, noch van Ledematen, noch gedoopte kinderen, noch getrouwde personen, maar so gelaten als hij 't van zijn voorsaat ontfangen hadde. De collecte-boecken waren met kennisse des Kercken-raadts in zijnen tijt, gesticht, tot onderhoud des Ministerii, in de jaren 1627 en 1644.

Den 16. Septemb. heeft Heesken Kruipers Out-Lidtmaat deser Gemeijnte, en Stadts-Wijsemoeeder, treckende van hier na de Pals bij haar kinderen, aan de Gemeijnte geschoncken een Optrachts-brieff van een groeve op der Papischen kerckhoff alhier gelegen, omtrent de schole, groot zijnde seven groeven *ut in originali* te zien is. Welcke

groeve zij aan de Gemeijnte geschonken heeft op volgende voorwaarden en conditien. Namelijck dat se tot behoefte der armen, van Reformeerde Religie stervende wesen zoude; doch so Heesken Kruipers voornoemt off haer kint off kinderen schier off morgen wel hier comende wonen, deselve mochten van doen hebben, sij die wederom souden gebruicken, als zij 't begeerden.

pdf 9 - folio 6

1660

Den 16. Febr. is d' eerste dode in de nieuwe kerck begraven, sijnde de oudste zoon van de Rentmeester Ophoff, genaamt Gerrit Willem.

Den 19. dito, heeft de Kercken-Raadt goetgevonden alle maanden uit den armen-stock, aan Frericksken Duimen, om haar verarmde staat, toeteleggen 2 gl. Holls. hebbende op heden het eerste maal ontfangen. _____ Derna, is dit op haar begeerte weder ingehouden en zij heeft de Gemeijnte bedankt.

Den 25. dito is Dng. Armiger Predicant tot Lobith als Inspector Classis, hier geweest, en heeft de behoerlijcke Jaarluxe Visitatie gedaan, alles door Godsgenade wel en richtich bevindende.

Den 5. April, ben ick met Bonen als Ouderling na Emmerijk op 't Classis gevaren; wat daar gedaan is, ziet in d' Acten.

Koster

Den 2. Mei is besloten dat Mr. Gerrit van Boetbergen des jaars uijt den armen busse sal obtineren 12 gl. Holls: voor zijn moeiten, die hij, als Kuster van onse Kerck, aanwendt.

Den 21. Junii **n.s.** is van mij de nieuwe Kerck ingewijt, met d' eerste predicatie genomen uijt den 64. Ps. p.17. met Kristelijcke gebeden, en het gesang der Psalmen als voor de predicatie Ps.54. na het eerste gebet, Ps. 100. en tot besluit den gemelten text. De Heer des Hemels en der Aarden, die ons dese gunst bewezen heeft, zij lof, eer, heerlijkheit en dancksegginge, voor dees weldaat, door J. Christus, Amen !

Den 1. Aug. heeft Bet van Oosterbeeck een capitaal van 150. gl. Holls. aan d' armen van onse Gemeijnte gemaackt, op dese volgende conditien.

1. Uijt oorsaacke datse tot sus lang iet uijt den armen sack genoten hadde, datse daar in mochte continueren so lang sij leefde.

2. Datse de Renten van 't voorschreven capitaal tot haar doot toe mochte genieten.

3. Dat na haar doot het capitaal en renten souden devolveren tot nutte en voordeel der armen van onse Kercke. Dit capitaal is door gerichtelijcke obligatien gevesticht, ten dele in 't huijs van Jan Janssen de Hovenier, ten dele in 't huijs van Geurt van Boetbergen, t.w. hondert gulden Holls. in Jan Janssens huijs, en vijftich gulden in Boetbergens huijs, na luidt der obligatien bij mij berustende. Den 25. Aug 1661 heeft Jan Janssen weder 50. gulden afgelost, welke geleit zijn bij Frerik van Gein.

NB die 50 gulden van Frerik van Gein sijn weer van hem met rekeninge aan onse Kerck goedgeaan, siet daar van onderin dit boek, over het jaar 1665, den 27. Januar.

Geurt van Boetbergen heeft zijn capitaal afgelost en aan mij gerefundiert, op huden den 19. Decembris 1671. Wat daar van geworden is, siet beneden in dit boek, op den jare 1661

Den 31. Aug. is des Rentmeesters Ophoffs oudste dochter Anna Dorothea in de nieuwe kerck begraven, bij haar broeder.

pdf 10 - folio 7

Den 28. Septemb. heeft de Heer Richter, die den armen busse den ganschen tijd mijner bedieningen in bewaringen hadde, rekening gedaan van den ontfang en uitgaaf der arme gelden, so in de Kercke van tijd tot tijd t.w. van den 3. Meert 1657 tot den 1. Aug. 1660 inclusive gecollecteert zijn. De gehele ontfangsten so bevonden na luidt der reeckeninge 563 gl. 16 st. Holls., d' uijtgaaf 126. gl. 13. st. 14. duiten. Welcken uijtgaaf van den ontfang afgetrocken zijnde, bleef de vrije somme 437. gl. 3. st. 2. duit Holls. Hier op is de busse geopent, welke de voorschreven summe van 437. gl. 3. st. 2. duiten uijtgelevert heeft, behalven de deuiten die niet getelt en wierden, en na ogenschijn, omtrent 5 a 6 Rijxdaalder beliepen. Van dese voorsch. somme is terstont aan den heer Richter overgetelt 300 gl. om ten besten van de kerckenbouw aanteleggen, nochtans met dese conditie dat deselve penningen ter gelegener tijd wederom in den Armen busse sullen ingebracht werden. Dit is geschiet in tegenwoordicheit van mij Engelb. Curtenius als Predicant en Geurt van Boetbergen en mr. Stephen Rutgers als Diaconen, Hans Bonen Ouderling uijt de Stadt zijnde. Terstont na 't slot der reeckeninge is de busse met de resterende summe, zijnde 137 gl. 3. st. 2. deuiten met de sack deuiten, in mijn bewaringe overgegeven.

1661

Den 19. April waren Dg. Pretorius Predikant tott Emmerijk als Inspector Classis en D. Armiger Predikant tott Lobith, als Deputatus over de Rekeninge van de kercken-buss alhier. D' inspectie wierde gedaan en de kerken- rekeningen tot so ver als sij gebouwt hadden, afgehandelt.

26. April ben ik met Bonen als Ouderling na 't Classis tot Lobith gevaren; wat daar voorgevallen is, kan uijt d'Acten bij mij berustende, nagesien werden.

29. Meij heb ik de Diaconen verandert en in de plaats van Geurt van Boetbergen en Steffen Rutgerz, gestelt Frerik van Gein en Geurt van Boetbergen Scholte.

Op huden den 22. Octob. 1661 heeft mij d' E. heer Richter Stephan van Herwaarden, Ouderling onser Gemeijnte, bericht, hoe hij, van Jan Otten tijdelijke Armen Meester deser stad aangesproken zijnde, om de jaarlijxe renten, die uijt het huijs van de Predicant en den Gereformeerde Kerk alhier, tot voordeel der armen zijn uijt gaande, uijtmakende ider jaar de summe van drie Rijxdaalders, tot Antwoort gegeven heeft, in tegenwoordicheit van de tijdelijke Borger-meester Jacob van Eimeren, Willem Ophoff Schepen en Thomas van Lents Secretaris deser Stad, dat, dewijl 't van outs gebruikklijk was, dat d'arme hier ter plaatse, zonder onderscheit van Religie, van de Stads Arme-guldens onderhouden plegen te worden, en 't zeker gedurende den tijt mijns dienstes alhier niet geschiet was, (maar d'onse was ons selven uijt het middel van onse eigene in de Kerk van tijt tot tijt gecollecteerde arme gelden, onderhouden waren) van oordeelden, dat het onbehoorlijk was, renten te te geven aan den Stads-armen meester, dewijl onse armen (niet tegenstaande de gemelte Oude Privilegie) so lang geen voordeel van die kant geweten hadden; Seggende dat wij daarom 't eerst van d'uijtreikingen van die boven-gemelte Rixd. jaarlix, aan onse eigene armen behoorden te hebben en te houden. Seide de welgemelte Heer Richter dat de Bovengenoemde Aanhoorders van dese aanspraak en antwoort, tot bescheit gaven, dat sij zulx welverstonden en niet meer als billijk oordeelden, sullende 't selve de Magistraat collegialitiet voordragen: 't welk daarna geschiet zijnde, is toegestaan en bewillicht.

1662

Den 13. April was Dg. Keidtverdius Prediger tot Emmerijk als Inspector Classis hier, en vond alles na behoren.

Den 17. dito ging ik met Mr. Hans Bonen, Ouderling, na Zevenaar over 't Classis, wat daar verhandelt is, ziet acta Classicalia.

Den 8. October 1662 is mij van den Heer Richter Stephan van Herwaarden getelt de summe van 144 gl. Holl. bestaande uijt 129 gl. hooftsom en 15 gl. renten heerkomende van een legaat, van Kobbus Lindworm *zaliger* aan onse kerk gegeven in zijn huijs, dat Geurt Verhoeven als erfgenaam aan Mr. Stephan van Vincelaar verkocht heeft, bevestigt. Welke 144 gl. met kennis des Kerken-Raads, van mij tot betalinge der schuld van onsen Kerkenbouw, uijtgegeven zijn.

Den selven dito is noch ten zelven eijnde uijt de Buss genomen van het armen gelt 65 gl. 17 st. 2 penningen.

1663

Den 28. Decemb wederom ten zekeren eijnde	f 81-11-12
Den 10. Jan 1663 ten zekeren eijnde	f 50--0--0
Den 1. Junii - - - - -	f 60--0--0
Den 7. dito - - - - -	f 83--7--0

Also op den 25. Febr. 1663 ter gelegenheit van de begraafnisse van Ermsken Ekelmans, huis-vrouw van wijlen Adam van Hessel, ten huise van Sweer Cornelissen tusschen Klaas Berentz en zijn huis-vrouw Anneken, vrouw-moeder alhier, aan de ene en Mr. Geurt van Boedbergen wielemaker aan d' andre zijde, enige onlusten of krakeel met eer-roerige scheldingen ontstaan zijn, in tegenwoordichs van verscheiden burgers deser stad, in voegen dat ook de saak alrede, voors Gerichte gekomen is en gedient heeft. So is 't dat dit bij onse Kerkenraad in overweginge genomen zijnde, die verschillende partijen voor ons ontboden zijn en door onse mediatie wedersijds bezorgen, uit Christelijk Liefde de saak niet op te halen noch verder te vervolgen; maar in der minne weder te leggen de schelt woorden te vergeven en te vergeten en diens aangaande malkanderen voor eerlijke luijden wederzijts te erkennen. Het welke also geschied is. Actum in onsen Kerken-Raad desen 7. Meert 1663.

Den 28. Meert heeft D. Wessels Praetorius zijn Classicale inspectie alhier gedaan. Daar in zich alles wel bevonde.

2de. April ben ik na 't Classis met Mr. Hans Bonen, tot Cleve geweest; wat aldaar den 3. en 4. dito besloten is, ziet Acta Classicalia.

pdf 13 - folio 10

Den 29. Novemb. hebben wij als voorstanders der Kerke-Christi en zijner arme Ledematen alhier, onse billijke bekommernisse genomen, over de armoede en groten ouderdom van Enneken Huis-weert, om deselve voor haar leven met nodich onderhoud te voorsien. Derhalven zijn voor ons gecompareert haare noch levende kinderen, als Merg, Trijneken en Willem Huijsweert, alle drie echte kinderen van de voornoemde oude vrouw; dese zijn t' zamen eens geworden, haare Moeder bij haare oudste dochter Merg, woonachtig tot Zevenaar te besteden voor 50 gl. jaarlijx voor den tijt haars levens, welke vijftich gl. jaarlijx zullen betaalt worden, terzaken 12 gl. van dito Merg, 12 gl. van Trijneken en 12 gl. van Willem Huisweert, welke tesamen uit maken de somme van 36 gl. Holl. Bij welke 36 gl. wij in qualiteit als geseit is, (t.w. ik Eng. Curtenis als Predicant, Stephan van Herwaarden en Hans Bonen als Ouderlingen en Frerik van Gein en Geurt van Boedbergen als Diaconen) hebben toe geleit uijt den armen buss des jaars 14 gl. welke met de voor noemde 36 gl. te samen uijtmaakt 50 gl.

Welke conditien van haar te samen ingegaan en eendrachtich besloten zijn, sullende het eerste jaar zijnen aanvank nemen drie weken na het contract. Actum tot Huissen in onze Kerken-Raad op dato voornoemt.

1663.

1664

Maar also door de onverhoopte dood van de Man van de outste dochter Merg Huisweert, genaamt Gerrit wonende tot Zevenaer, bij welke Enneken voornoemd wonen soude, dit contract wederom verbroken is geworden, so is de oude moeder noch bij haar soon Willem gebleven, tot in Martio 1664. Als wanneer God Almachtig haar op den 20. dito toen se haast 100 jaaren oud was geworden, uit dit jammerdal in zijn Eeuwig Rijk gehaelt, en also dese twistige kinderen die lang met malkanderen om dese oude en arme moeder in oneniche geleeft hadden, dese steen uit de wege geruimt heeft.

Den 6. Januar 1664 uijt den Armen Buss ten behoeve der kerkenschult gelicht f 34-0-0.

Den 6. April: in presentie van Frerik van Geijn Diacon, uit last en authorisatie des Kerken-Raads, wederom gelicht ten behoeve van de Kerkenklok bestelt bij Peter van Trier f 150 - 0

Dit jaar is geen inspectie gehouden, door het afsterven van D. Praetorius tot Emmerik.

pdf 14 - folio 11

Den 21. April ben ik met den Heer Richter na de Classis tot Kleve getrokken. Wat daar gedaan is ziet d'Acta Classialia.

Den 9. Junii voer ik als Deputatus Sijnodus Loco Seniors na het Sijnodus tot Rees, wat daar gedaan is siet de Acta Sijnodalia.

10. dito wier onse Klok in den Toorn gehangen.

Klock

15. hebben wij de klok alhier eerst gebesicht, nadat bestel gemaakt was, dat des morgens op rustdag ten 8. uren en des middaags ten 1. uren de eerste Reise, ten half negen en half twe de twede maal en een half uur later so voor als na de middag de derde en laatste poos soude geluid worden, het welke de eerste Rustdach (dito voornoemt) van Meister Geurt van Boedbergen Wielemaker geschiet is, als den gewoonlijke Kerken-dienaar, die de gemeente den tijd mijns beroeps alhier, gedient, en daar voor zijn gelt getrokken hadde.

Koster

17. Dito heeft Mr. Geurt voornoemt uit eigen beweginge sich zelve van den Kösterdienst ontslagen, de Kerken-Raad daar voor bedankende; welke hem wederom heeft laten bedanken.

Voorzanger

21. Dito heeft de Kerken-Raad, Jurrien Roelofs (welke omtrent een half jaar de Gemeente alhier met voorlesen en voorsingen gedient hadde, en van Arnhem hier was komen wonen) om zijn onstichtelijk leven so voor hem selven, als ook tusschen hem en zijn huis-vrouw, gesuspendeert van zijnen dienst en den 28. dito voort heel afgesett.

Den 13. Octob. heeft Mr. Frerik van Gein zijn groeve in onse kerk betaalt met 10 gl.

Den 2. Novemb. de Heer Rentmeester Ophoff zijn groeven naast malkanderen gelegen betaalt met 25 gl. - 4 st.

NB

Klock

Den 21. Octob. 1664 heb ik Engelb. Curtenius, met kennisse des Kerkenraads, tot betalinge van de klok voor onse kerk gegoten, aan Mr. Peter van Trier getelt een hondert gl. – Holl., zijnde penningen voor desen van de huisvrouw van Koendert Piek zaliger Enneken Boters genaamt, gegeven tot de tijdljken Leeraars tractament, om de Rente jaarlijx daar van te genieten, welke hondert gl. enige jaren bij Eernje van Noll op Rente hebben gestaan en van haar erfgenamen afgelost zijn. So dat vervolgljck van jaar tot jaar op dato voorschreven, onse Kerk de rente van die 100 gl. met 5 gelijcke gl. sal hebben te betalen aan den Tijdljken predikant, ter tijd der aflöss van de hoofd-summe toe.

pdf 15 - folio 12

Omtrent den selven Tijd heeft Mr. Frerik van Gein Diacon, aan mij getelt de summe van 100 gl. Holl. die hij van zijn voorgaande jaars bediening der Armen op gehouden en op Rente geset hadde, maar nu weer ingetrokken en aan mij getelt om ten behoeve der Kerkenschulden aan te leggen; Ook heeft dito Mr. Frerik der bij getelt 5 gl. sijnde en daar Rente van die voornoemde 100 gl.

1665

Den 27. Januar. heeft Mr. Frerik van Gein aan mij Engelb. Curtenio met kennisse des Kerken-Raads ingelevert sekere Rekennige van verdient loon van hem verdient in onse Kerk met verven, glasen stoppen als anders, bedragende de summe van 53. gl. 19. st., waar tegens hij ingetrokken heeft tot betalinge een sekere Obligatie van 50 gl. capitaal (die hij den 9. Novemb. 1661. bij mij op genomen hadde welke penningen toequamen Bett van Oosterbeek, waar van tesien is, boven in dit Boek de dato den 1, Aug, 1660.) en 2 gl. 10 st. rente. Met welke Obligatie en verschenen Renten hij luid zijn quitantie onder de Rekening staande, ter welken betaalt is van zijn achterstallige schult van onse Kerk tot op den dato voorschreven. Ende dewijl Bett van Oosetrbeek nu geen aanmaningen meer sal hebben te doen aan dito Mr. Frerik voor haar Rente, sal sij voortaan deselve jaarlijxe Renten hebben te zoeken bij de Gemeente of voorstanders van dien, welke de selve 50 gl. *capitaal* ten beheere der Kerkenschult op sich genomen heeft om deselven voortaan op den 9. Novemb. behoerlijk te vereffenen, en aan haar te betalen uit de gemene middelen der Gemeente of Arme-gelt, met 2 gl. 10 st. jaarlijx.

Den 2. Febr. is er in tegenwoordicheit van den Heer Richter Stephan van Herwaarden, Willem Ophoff Erfnemer, doorl. Rentmeester ende Hans Bonen Schepen, Frerik van Gein Diacon en mij Engelb. Curtenio tusschen de erfgenamen van wijlen Berend Teunissen en zijn nagelaten weduwe Trijneken Huisweerd als erf-uitersse, een accoord opgericht als volgt: dat de erfgenamen van dito Berend Teunissen souden ontfangen eens vooral de summe van drie hondert en vijf en zeventich gl. beneffens de klederen, die tot haren oom zaliger lijve gehorich zijn geweest. Welke voornoemde summe met twe obligatien een van 200 gl. en een van 150 gl. en voortz de rest met de summe van vijf en twintig gl.

pdf 16 - folio 13

en ook de klederen, luid accoord daar van opgecoft en bij de Erfgenamen, Weduwe, Richter, Schepenen en getuigen, ondertekent, en ontfangen en gequitiert zijn, so dat de voornoemde weduwe nu noch ten eeuwigen dage geen namaninge van dese of gene of wie het sou mogen wesen te vresen sal hebben. Voortz is bij die gelegentheit bij den erfgenamen voornoemd begeert, dat onse Kerkenraad alhier tot huidden soude gelieven als overmombaren aan te nemen een van de genaemde obligatien teweten van 150 gl. staande op de naam van Hendrik Kösster en zijn Huisvrouw, om deselve voor de drie onmondige kinderen van Teuniss Bennink en Enneken Willems (welke 3. kinderen gelijkstaande erfgenamen zijn met de oudste, woonachtich tegenwoordig tot Brevoord) te bewaren en de Rente daar van na vermogen jaarlijx in te manen en den gevolmachtigden van harent wegen, over te tellen. En so deselve 150 gl. mochten werden afgeleit deselve wederom na behoeven te beleggen, ter tijt tot dat die kinderen tot haar mondige jaren mochten gekomen zijn; het welke versoeck van den Kerken-raad geern en gewillig op en aangenomen is.

23. Martii ben ik met Hans Bonen te Cleve op 't Classis geweest, wat daar verhandelt is blijkt uit de Actis.

Den 31. Martii heeft de Heer Ruster met kracht enes Keurvorst, beveels, dat onse Gemeente geobtineert hadde, sekeren uitwech over door den Boomgaard van den Roomschen Pastoor langs het planketsel, tot op den Roomschen Kerkhofs, laten maken, so dat men uit den Hof des tijdlijken Predigers, bequamelijk uit en in kan gaen en den mist in den Hof brengen sonder door de kerk te voeren.

NB. het nieuwe planketsel staande op de linkerhant als men na den kerkhoff gaat, tot aan de deure sijnde omtrent 60 voeten lank, staat onse gemeente te maken en t' onderhouden met die bijzondere deur. Het overige tot aan de muer staat ons niet te maken.

Den 14. April quam D. Fridericus Sylvius Predicant tot Calcar en Dg. Henricus Terstal, Predicant tot Zevenaar als Inspectores hier, en den 15. dito hebbense hare Inspectie gedaan. God lofs alles wel bevindende.

rakende den
uitweg door
den pastors
Boghert
nae den
Roomschen
Kerkhoff

Bij dese Inspectie zijn insonderheit dese dingen voorgevallen:

1ste. Heeft D. Sylvius als Praeses Classis vurs. voorgesteld, dat hem bij de Heren der Regierenge was opgeleit aan alle Kerken aan te dienen, dat men soude ijverig naspeuren of er geen Vicarien ergens mochten bij het Pausdom gefundeert zijn, die voor enige jaren van de voor-ouders van sijn Keurvorst Doorlucht. van Brandenb. gegeven of gesticht waren, *ad revocandum*. So men sulke konde opspeuren, souden van sijn Keurv. Doorl. tot beneficie des Predigamts en oprichtinge van scholen den vindenden conventien toegelijt worden. Waarop de H. Richter beloofd

pdf 17 - folio 14

resolutie sijn uiterste debooiren (=best) te sullen aanleggen, om iets voor onse Gemeente op te speuren.

2de. Also dit noch noit enen bepaalden tijd in dese Gemeente geweest is, op welke de Kerken-Raad gewent is geweest bij een te komen, dan allenig als er iets bijsonders voorviel; So heeft onse Kerken-Raad aangenomen en besloten op het voorstellen van de H.H. Inspectores, achtervolgende den 65-articul vanden Kerken-order, alle maanden eens bij een te komen, om het gene tot Bouw der Kerke strekken kan te overwegen en te besluijten.

resolutie Dewijl nu de Kerke met een eigen Klok versien is, so heeft de Kerken-Raad goed geacht daar van dese wetten te maken, tot voordeel, so der Kerke, als dese kösters, in 't overluiden der doden.

van onse Gemeente 1ste. So imant vande Gemeente in onse Kerke begraven word, een volwassen perssoon zijnde so dat een gehele groef moet werden geopent, sal voor het openen des grafs verschuldigt aan de Kerke f 1 - 10 st. Holl. En voor het luijden tot voordeel der köster betalen f 1 - 5 st. Holl .

2de. So imant in de Kerke der Papisten of op haren kerkhoff wierde begraven, sal daerneve onse klok ook werden getrokken, en voor het huijs betaalt worden ½ Rixdaler, de helfte tot voordeel der Kerke, en d'andere helfte tot voordeel der Köster.

resolutie Ider grave in de Kerke is gestelt om te verkopen tegen 15 gl. Holl. en een inlage sal betaalt worden met 2 gl. 10 st, Holl. behalven het openen des grafs.

Schoolmeester

Schoolmeester Den 27. April is tot Cleve gehouden een extraordinarius Classicus Conventus over saken der gemenen toestand der Kerken aangaande tusschen Brandenb. en Nieuborg, waar toe niemant uit onsen midde heeft kunnen gedeputiert worden dan alleen Hans Bonen Ouderl.

Den 1. Maij quam het metter woon Abraham van Nieukerken, zijnde in Martio van onse Gemeente uijt Schenkenschans voor Schoolmeester, Voorleser, Voorganger en Köster alhier beroepen; op belofte van Tractament soude hij viermaal des jaars omgaan bij de ledematen der Gemeente, daarenboven 60 gl. jaarlijx trekken uijt de middelen der

Donatie

Gemeente voor den Armen gegeven, en in gebruik hebben sodanigen hoed als van den H. Conraad Blaspeil zal. aan de Kerke gegeven is; behalven sijn schoolgelt.

14. Sept. wederom Classis gehouden tot Cleve over de repartitie der Genaden gelden, daar toe de H. Richter Ouderl. met mij gedeputeert wier.

22. Novemb. heeft Anna vande Wijer wed. Theren aan onse Diaconije luid obligatie onder haar eigen hand opgericht, vereert een summe van 200 gl. Holl. jaarlijx tegen 10. gelijke guldens te verrenten.

28. Octob. heb ick uit de Kerken buss tot behoef der Kerkenschuld genomen 51 gl. 11 st. Holl. en daar mede den Scholt Boedbergen betaalt van wegen de planketsels in den Hoff.

1666

In Januario heeft de Kerken-Raad, also sich Abraham van Nieukerken beklaagde, over sijn sober Tractament, besloten, boven het boven gemelte tractament, noch toetekennen aan dito Abr. van Nieukerken de helfte van huijshuure des jaars, mede uijt de arme middelen.

pdf 18 - folio 15

1666

Den 19. Meert uit de buss geligt ten behoeve vande Kerkenschuld
--- ---- -----f 30-15-10

Classis
gehouden te
Huissen

De 11. en 12. May 1666 is de Classicale bij eenkomste geweest alhier ter plaatse; wat daar in gehandelt is, siet de Nota Class.

Den 22. Junii is Hans Bonen als Ouderling onser Kerke op het Sijnodus tot Emmerik geweest. Wat aldaar is gehandelt, sal in de Acten blijken.

een
grafplaats
verkogt

Den 16. Sept. heeft Mr. Bonen betaalt een grave daar zijn huisvrouw Anneken Neumans in begraven is, (gelegen aldernaast de groeve van Steffen Rutgers) met vijftig gl. welke van mij in de Buss gesmeten zijn.

eene donatie

Den 2. Novemb. hebben 25 erfgenamen van Trijneken Huismans aan mij betaalt 25 gl. Holl. zijnde een legaat van haar bij testament aan onse kerk gegeven. Welke van mij in de buss gesmeten zijn.

den toorn
met loot
bedekt

NB. den selven dito heb ik volgens Rekeninge en Quitantie aan Herbert Janssen Leijdekker en zijn zoon Jan Herberts wonende tot Arnhem, betaalt een summe van 86 gl. 13. st. so van het werken van den toorn met loot en leijen als van geleverde waer, loot, nagels, leijen, etc.

Tot welke summe mij Mr. Frerik van Geijn Diacon 30 gl. verstrekt heeft, de wijl, zijnde 56 gl. 13. st. heb ik uijt de buss genomen, zegge f 56-13-0 het welke te samen

uijtmakt f 86-13-0 welke summe bij mij geheel in rekeninge sal gebracht werden, te wetenf 86-13-0

pdf 19 - folio 16

1667

eene donatie

Of schoon bij onse Gemeente sekere afgebrande plaats, gelegen aan de Stadsmuur in de Burgstraat deser stad, bij forme van een Hoff, enige jaren is gebruikt en ten dienste van de Köster ingeruijmt, uijt kragt van een mondelinge belofte en gifte van de H. Conrad Blaspeil als eigenaar van die plaats, aan onse Gemeente gedaan. So heeft evenwel de Gemeente noijt enig schriftelijk bescheit daar van gehad, dan alleen in Martio deses jaars 1667, wanneer mij Engelb. Cartenio van Gerhardus Mercator Secretarius der Stad Emmerijk een brieff toegesonden is, de dato den 22. Martii met een Gerigtelijke Obligatie in originali en een Missive van Procurator Alpen, als ook een bijzondere Memoriaal van de H. Conraad Blaspeils eigen hand, tesamen aangaande de voornoemde afgebrande plaats. Bij welke Brief dito Mercator bekent maakt, hoe dat Conraad Blaspeil zaliger bij form van Testament onse Gemeente die plaats gelegateert heeft, waar toe hij uijt last vande Erfgenamen die papieren, als nodige Instrumenten van bewijs, aan onse Gemeente overgesonden heeft. Welke papieren te samen met des Secretarii Brief in de kerkenkist bewaart worden.

Den 19. April is het Classis tot Cleve gehouden, wat daar gehandelt is, sal in de Actis blijken.

In Septemb. is Willem Snitzeler in plaats van Dries Gerritzen, onlangs overleden, van de Kerken-Raad geordineert, om de darde maal te luijen, waar van hij jaarlijx sal genieten 6 Rijxd.

In Novemb. 1667 heeft zich Meester Abraham van Nieukerken bij den Kerken-Raad aangegeven, dat hem een Beroep vande Gemeente J. Christi in Nieu-Rees of de Reesse-Schans, was toegekomen om Schoolmr., Voorleser, Voorganger en Zieke-trooster te zijn en dewijl wij sagen zijne inclinatie na die plaats, als hem enigsins tot zijne verbeteringe konnende vertrekken; So hebben wij hem zijne dimissie gegeven en is den 7. Decemb. van hier derwaarts vertrokken met zijne huishoudinge.

Ende also door het vertrek van dito Abraham van Nieukerken de dienst van hem 2½ jaar bekleed, quam te vaceren; so heeft de Kerken-Raad alhier, inden naam vande

gansche Gemeente, na dat eerst goede informatie genomen en goede attestatie van Dng. Brandolphus Predicant tot Arnhem gesien, en vande bequaanheit in lesen en schrijven, en voorsingen goede proeve genomen hadde van Hendrik Woldurp geboortig van Arnhem, denselven in de plaatse van de voorn. Abraham van Nieukerken op den 18. Decemb. 1667 beroepen op alle deselve conditien als zijnen voorsaat genoten hadde.

pdf 20 - folio 17

eene donatie

Den 27. Decemb. is mij vanden H. Richter Stephan van Herwaarden ter hand gestelt sekere gifte tot sestien silvere ducaton. (ter gelegenheit dat sijn soontjen Hermannus van Herwaarden te Emmerik scholen gaande, seer ongelukkig was verdronken,) voor onse Kerke. Welke summe van mij in de busse gelegd is.

Van dese sestien ducaton heb ik aan mester Hendrik Woldurp gelangt volgens sijne begeerte en versoek, 5 ducaton tot 15 gl. 15 st. tot betalinge van sijn eerste vierendeel jaars tractament. Den 10. en 11. Aprilis 1668 ist Classis tot Gennep gehouden, wat daar gepasseert is, vide acta.

1668

Den 20/10. Junii sijnde woensdag des morgens omtrent 6 uren, is mijn lieve huisvrouw in het kinderbaren Godsalich in den Heer ontslapen, en den 28./16. dito in onse Kerke begraven, bij hoofden eijnde van het graff des H. Rentmeisters Ophoff. Op het graff heb ik geleit 3 sarksteentjes met dit opschrift,

REQUIESCIT , HIC, GEESKENA, A, WIERINGEN, DOMINI , ENGELBERTI
CURTENII. REFORM. ECCLES. HUISS. PASTORIS. UXOR. DILECTISSIMA:
QUÆ. XX. JUN. MDLXVIII. PIAM. ANIMAM. IN. PUERPERIO. DEO. REDDIDIT.
RELICTO. VIDUO. MÆSTISSIMO. FILIIS. QUATUOR. TOTIDEMQUE.
FILIABUS. ORPHANIS.

1668

curiosum
quid

Den 16. Julii is onse Kerken-Raad aangesproken om de intestina van sekere Joffrouw Sophia Lowijs van Anspach, so onderwegen van Utrecht na boven reisende in een schip op den Rijn gestorven was, in onse Kerke te laten begraven. Het welke ook op den selven dito geschied is, sijnde deselve in een nieuw graff daar toe van een der bloedvrienden gekocht en betaalt, in een rood koperen vaatjen nedergeset, recht tegen over de predigstoel, ten voeten eijnde van het graff daar vrouw Bonen begraven ligt. De perssoon die het koperen vaatjen met d'intestinas gebracht en in handen des doodgravers geleverd heeft, was genoemd Emanuel Mäijer. Het graff is betaalt met 6 Rijxd.

Den 10. Octob./30. Sept. sijnde woensdach des avonds omtrent 6 uren is mijnen vader nadat hij 3½ jaar bij mij in de hofe hadde gegaan, na een leijde van 3 weken, christelik in den Heer ontslapen, en den 16./6. Octob. in onse Kerke begraven, aldernaast mijn L. Huisvrouw zal. ter linkerzijde. Op het graff hebben wij geleit 3 sarksteentjes met dit opschrift:

DEPOSITUS. HIC. IOHANNES. THEOBALDUS. CURTENIUS. DUM. VIVERET.
ET. VIDERET. ELBERFELD. HARDERVIC. ET. ARNHEMIENS. SCHOLAR.
MODERATOR .
OBIIT. AULT. SEPT. ANNO. CHRISTI. MDLXVIII. LXXIII. ÆTAT. QUIET. IV.
CÆCITAT. XII. POST. LABOR. XLV.

pdf 21 - folio 18

1669 Den 30. Aprilis en 1. Maji is ons Classis tot Goch gehouden, waar na toe neffens mij Frederik van Gein Diaconus Loco Senioris gedeputeert is geweest. Wat aldaar gehandelt is, kan uit de acten gesien worden.

Den 12. Sept. heb ik met approbatie van den H. Rigter als Ouderling en Frederic van Gein als Diacon (Hans Bonen Ouderling zijnde den 24. Julii overleden) Geurt van Boedbergen Scholt, Diaconus, na dat wij hem menigmaal broederlijk gebeden, vermaant en opgewekt hadden, dat hij sijne kinderen bij sijne Huisvrouw Jantjen van Velen, Paptist zijnde geweest, en voor onse Gemeente gedoopt, hebbe mede te brengen tot het gehoor van Gods woord, maar vergeefs, gesuspendeert van 't H. Avondmaal, verwagende sijne spoedige bekeringe tot wegneming van die grote ergenisse, op dat wij niet mochten genoodzaakt zijn, verdere middelen van excommunicatie tegen hem in 't werk te stellen. De Here voere sijn Herte en schenke hem van boven ware boedvaardigheid door sijnen goeden geest, in Christo Jesu, Amen!

eene donatie 8. Dito is mij van den H. Rigter toegewesen een summe van 34. gl. Holl. heenkommende van sekere overleden arbeider, die geen erfgenamen en hadde. Dese Summe van gemelten H. Rigter tot voordeel van onse Kerk geprocureert zijnde, is terstond van mij overgetelt aan Mr. Peter van Essen Timmerman tot betalinge van het ronde verwulfd afdak op de plaats, volgens tekeninge en quitantie.

1670 In Januar heeft Steffen Rutgers de helft van sijn groeve betaalt f 7-10-0.
Hierop heb ick ses gulden weer gegeven den 26. Julij 1696.

pdf 22 - folio 19

1670 Op Paschen hebben de Broeders des Kerkenraads, gesien hebbende dat de Scholt Boedbergen Diacon verschijden malen sijne 2. oudste doghtertjes in 't gehoor van Gods Woord hadde gebrocht, en uit zijn mond horende verdere beloften van te sullen continueren in die goede sake, den selven Scholt op zijn versoek en sterk aanhouden, wederom tot het Avondmaal toegelaten, met sterke recommendatie om zijn woord wel na te komen en zijne conscientie behoorlijk te quijten.

Den 11. April is Do. Timmer Predicant tot Emmerik als Inspector Classis hier geweest, en heeft alles wel bevonden, uitgenomen dat de Ouderlings plaats van Zaliger Hans Bonen noch niet weder vervult was. Waar mede derhalven terstond in zijne E. presentis wierd voortgegaen is per *plurima vota* de H. Bernhard Veren Schepen deser stede, daar toe gekosen, welke het selve beroep ook williglijk heeft aangenomen en daar op den 13.

dito voor de eerste maal is geproclameert en also vervolgljik is op den 27/17 dito des namiddaags voor de Gemeente van mij bevestigt.

Den 19. April ben ik met Bernhard Veren gekoren Ouderling op 't Classis tot Calker geweest. Wat daar in de generale Kerkensaken en in 't bijzonder van dese Kerke verricht is, siet in actis Classicalibus.

pdf 23 - folio 20

1671

Dg. Terstal van Sevenariensis als Inspector hier geweest.

7. en 8. Aprilis is ons Classis gehouden tot Udem, alwaar met mij gedeputeert was ds. H. Richter als Ouderling; wat daar verricht is, blijkt in de actis.

Privilegium

Dewijl bij het oprigten vande meulenenwaag den tijdljken Predicant (om dat hij van sijn Churf. Doorl. van Brandenburg schatting-vrij gehouden word) met zijne Familie geintressiert was, moetende neffens andre daartoe contribuieren; So hebbe ik Eng. Curtenis mij deswegen bij de Churf. Regierunge tot Cleve beklaagt, en uit derselve last en autoriteit heeft sijn Genade van Lottum de sake so ver gedirigeert, dat een E.E. Magistraat deser Stede, op een Supplicatie van mij op den 15/5 Julii 1671 ingelevert, heeft geresolveert mij toe te leggen 3. silvere ducats jaarlijx, met conditie dat ik sal gehouden sijn neffens andre borgers en inwoonders in de meulen sal te contribuieren. De Acte hier van is in de Kerkenkist te vinden.

Ad Classem extraordinariam over het fourneren van een Weduwen Tractament in desen Classe ben ik gedeputeert geweest den 28. Julii, tot Cleve. Wat daar gedaan is, kan in de acten gesien werden.

eene Donatie
of legaat

Also Anna vande Wijer, Wed. Veren in't jaar 1665 den 22. Novemb. een capitaal van 200. gl. Holl. met 51 jaarlijxe Renten van dien vereert hadde aan de Diaconije van onse Kerke alhier, en naderhand welgemoets Wed. Veren quam te verstaan, dat den tijdljken Predicant so weinig tractament hadde, en daarentegen geen armen en waren te onderhouden. So heeft de weduwe voornoemt door haren soon Bernhard Veren, Schepen deser Stad en Ouderling onser Gemeente, aan de Kerken Raad laten verzoeken, of niet die obligatie soude mogen overgeschreven worden op den tijdljken prediger, ten eijnde deselven 's jaarlijxe renten tot versekeringe sijnes geringen tractaments mochte genieten, ter tijd toe, dat door Gods Zegen en Christelijke liberaalheit van den enen of anderen, sijn jaarlijx tractament mogte verbeteren en vergroot worden tot 900 gl. des jaars, als wanneer beide het capitaal en rente wederom soude devolueren ten profijte van de diaconije. Welk versoeck bij den Kerkenraad is toegestaan, en d'obligatie tot dien eijnde verandert en onderteikent vande Wed. Veren voornoemt en haren soon Bernhard Veren als haren Momber in desen. Welke obligatie bij mij Eng. Curt. ontfangen sijnde in de Kerken kist geleit is. Actum den 13./3. Aug. 1671.

pdf 24 - folio 21

1672

De
Consistorie
kamer

Dewijl Mr. Geurt van Boetbergen seker *capitaal* van vijftig Carolus gl. so sijn *Edele* enige jaren op rente hadde gehad, toebehorende Bette van Oosterbeek en van haar aan de Kerk gemaakt, waar van aantekeninge gemaakt is boven in dit boek over den jare 1660 den 1. Aug. afgecoft en den 19. December 1671 aan mij Eng. Curtenio gerefundirt heeft. So hebbe deselve penningen met last des Kerken-Raads tot betalonge van schulden, so door den Bouw van 't achter huis achter de Kerk waren gemaakt, aangeleit. So aan den Romein volgens Quitantie thien silvere ducatonen en aan Mr. Peter van Essen ses gelijke ducatonen gevende, waar door dan het selve *capitaal* is uitgegeven en ten laste van de Kerk staat, waar van Bett van Oosterbeek vervolgens haar jaarlijxe renten sal hebben te vorderen so lang alsse leeft. Actum den 29. Febr. 1672.

een Donatie
ofte legaat

Den 12. Martii heeft Vrou van Erst aan den Kerken Raad betaalt, de summe van 150 gl. Holl. zijnde een gifte voor den tijdelijken prediger, die jaarlijx de rente daar van sal hebben te profiteren, heen komende van seker Testament tussen haar en haar zaliger man Jan van Erst alhier tot Huissen opgericht. Ook heeft dito vrou van Erst haar inlage vande grave voor haar man met 3. gl. 15 st. betaalt, die in de kist gesmeten zijn.

pdf 25 - folio 22

1672

23. Meert heeft Dg. Abrahamus Bekker Predikant tot Emmerik als Inspector Classis sijn visitatie alhier gehouden en alles redelijk wel bevonden, allenich sich hooglijk verwonderende over den slechten toestand van 't gehalt des Predigers alhier.

Den 25. Aprilis ben ik met Schepen Bernhard Veren, Ouderling, op 't Classis tot Emmerik geweest. Wat daar verhandelt is, siet in de actis na.

28. Julii is onsen H. Richter, Ouderling der Gemeente tot Dordrecht, met sijn familie vluchtig sijnde voor de Fransse kaaperen, overleden en begraven.

1673

Den 10. Aprilis ben ik met Schepen Veren, Ouderling, op 't Classis tot Cleve geweest. Wat daar verhandelt is, siet in de acten.

29. Maij ben ik als *Deputatus ad Sijnodum Provincialem Clivensem* gehouden tot Wesel, aldaar geweest. Wat daar verricht is, siet in de actis.

In desen jare 1673. heb ik so voor als na uit de Busse moeten nemen, so tot betalonge van kerkenschulden, tot betalinge van Mr. Hendrik Woldurp sijn jaarlijx gehalt luid quitantie, als mede voor onkosten na het Sijnodus voornoemt, uit oorszaak dat bij de diaconen niet voorhanden was f 68-9-

In 7bri (=Septembri) sijn hier verscheiden luiden komen vluchten vande Veluwe-vermisten. Het plunderen der Fransche en Bisschopse volkeren, bij welke gelegenheit een vrouwe van Barnefelt genaamt Teuntje, huisvrouw van Jan Hendriksen van Anholt, met haar kind is gestorven en in onse Kerk op den 17. Octob. 1673 begraven.

pdf 26 - folio 23

1679

27. Januar heeft dg. Antonius Timmer Predikant tot Emmerik als Inspector Classis hier geweest en de Kerke gevisiteert, alles redelijk bevindende.

nopens de
Bijl
buiten de
vierakkersse
Poort

In Febr. heeft de Kerkenraad geresolveert sekeren hoff voor de vierakkersse poort, vanden erfgenamen van Derk van Malden vulgo de Bijl genaemt, te kopen. Maar bij Keerssen- slaog is die den Borgermeester Jan Arijsse van Overpelt toegevallen voor de somme van 190. gl. Holl. behalven de onkosten. Dese sijnde van ons aangesproken om den gemelten Hoff aan ons over te doen, heeft sulx int vriendschap gedaan, voor den selfven prijs, welke dan van ons is aangenomen om tot een Hof voor den Tijdlijken Predikant te verstrekken, gelijk dan ook tot betalinge daartoe aangeleit sijn die penningen so zaliger Jan van Erst en Mechtelt Sijthof bij Testament tot 150 fl. aan den Tijdlijken Prediger alhier hebben gemaakt, waar van boven de dato den 12. Martii 1672 te sien is.

Hebbe op den eersten Termijn aan den Borgermeester betaalt

volgens quitantie op den 7. Martii	70 gl.
Onkosten van verteringe - - - - -	f 3 - 9 -
Aan den bode - - - - -	f 0 - 6 -
Aan den armen - - - - -	f 0 - 4 -
Secretaris Lent - - - - -	f 1 - 5 -
Den 11. Septembris wederom aanden Borgermeester op rekeninge gegeven - - - - -	f 18 - 8 -

Den 3. 4. en 5. Aprilis ben ik met Mr. Veren op 't Classis tot Zevenaar geweest. Wat daar verhandelt is, siet in de actis.

Den 19. Aug. is mij een beroepinge na de Kuinder toegekomen, die ik ook hebbe aangenomen en ben daar op bij de gemeente den 22. dito gedimitteert.

pdf 27 - folio 24

Vertrek van
Ds.
Curtenio

Den 15. September bij gelegenthz van mijn vertrek na Cuinder, hebbe ik mijne rekeninge, so van de Collecte gelden tot den Kerkenbou als Clok in den Toorn als mede van het Armen gelt bij de Diaconen van het jaar 1661. tot in Februari 1679. gecollecteert en bij mij ingelevert en ten dienste vande Kerk uitgegeven, aan den Consistorie gedaan. Bij de eerste rekeninge is meer uitgegeven als ontvangen f 9 - 18 - en bij de andere is overgeschoten f 131 - 1 - 0, welke in voor-raad in de Buss gebleven sijn. Hier van volkomen rekeninge gedaan, gelijk te sien in List A.

Den 16. dito hebbe ik mijn Afscheids predicatie gedaan uit Actor. 2 - 92.

Specificatie vande
Inkomsten der Malborgise
Pastorij voordien Tijdlijken Predicant
der Stad Huissen, ter requisitie
van het Consistorium van

mij Engelb. Curtenio opgeset.

13 ½ Boulant in Malborgen

Het Kerkenveertien, de Kerkhoffs en het streepjen, samen weilant.

Het Kleijn Werken.

Een spende van f 3 – 3 – 0 jaarlijx uit

het lant van Jan Janssen Bode tot Arnhem.

3. Molder Rogge uit den Geldersen Hoek.

De stad Huissen geeft jaarlijx 6. gl. Holl. op Petri.

Item drij silvere ducatus van wegen de Koren-waag.

De Kerk betaalt jaarlijx 5.gl. waar van

boven van dato 1669 van 21 Octob. te sien is.

Ontfangen Costen tot Cleve. betaalt jaarlijx 29 Rixdaalders.

Item 9 kannen wijn jaarlijx waar van nasicht is in de kerkenkist.

pdf 28 - folio 25

Na het vertrek van den Eerweerden ende welgeleerden hr. Engelbertus Curtenius, onsen
gewesen Prediger, na de Cuinder, heeft den Eerweerden Kerkenraedt, onder de directie
van den Eerweerdighen, Godtsalighen ende Godtgeleerden Heere Dng. Terstal Dienaer
vant woort Godts inde gemeente Jesu Christ tot Sevenaer ende Classis Cl. p. t.

Inspector _____

met assumptie van den ouden Kerkenraedt, volgens de kerken ordnungh eenparighlik
wederom tot haren Ordinaris Predikker ende Leraer deser gemeente verkooren den ook
Eerweerden en welgeleerden Heere Caspar van Leuven, dien de Almachtige Godt in
sijn leere en beroep wil versterken, tot aenwas ende stichtinge deser sijnen gemeente.
Geschiedt inde gereformeerde Kerke tot Huissen den 4. Januari 1675.

Naer dit beroep, en daerop gevolgte examen *geremptorium in classicali conventu
extraordinatie* tot Cleve den 12. Febr. ende voorts de gewoonlikke drie proclamatien, is
de bevestinge geschiet den 3. Martij door Heere Ter Stal Predikker tot Sevenaer, is
Classis Clivensis p. t. inspector.

Den 19. April heeft d. Terstal als Inspector hier geweest en bij de inspectie alles wel
bevonden.

Den 23, 24. April ben ik Casparus van Leeuwen Predikant met Mons. Veeren
Ouderling na Cleve voor de eerste maal op't Classis geweest en daar voor membrum
Classis aangenomen. Het geen daar doen maals verriggt is, kan men sien in Actis
Classicalibies.

Den 5. Meij is (in plaats van den Hr. Stephan van Herwaarden, Richter van Huijsen en
Malborgen, tot Dordrecht gestorven, latende sijn naam bij ons in zegeninge over) van
het E. Consistorium met eenparige stemmen tot Ouderlinge deser gemeente verkoren
Willem Hendrik Ophoff Cheurv. Rentmeester alhier. Welke na dat dese verkiesinge
door aanneminge goet gekeurt hadde, so is sijn E. en W. na gedaene drie proclamatien,

die onverhindert geschiet sijn, daar op den 26. dito *copam facie Ecclesiae* om sijn aangenomen bedieninge, daar toe en daar in hem Godt geve wil den Geest der wijsheit etc. bevestight.

pdf 29 - folio 26

Een legaet
of donatie
voor den
predikant

Den ... Junij is in Consistorio verschenen Beth van Oosterbeek, en heeft betuigt haar wil te sijn, dat sulke 150 guldens Capitaal (soo sij uijtstaande heeft, deels aan de Gereformeerde Kerk alhier, namelijk 100 gl. en deels aan Bantjen Hovenier saadvrouw tot Arnhem wonende, namelijk 50) na haar doot sullen sijn tot beneficie van den prediger alhier sullende de rente 5 jaarlijx van den tijdelijken prediger alhier genoten en getrokken worden.

grasieren

Den 26. Junij is op sacraments dagh bij de Rooms-catholise processie grote insolentie gepleeght omtrent het gereformeerde predigers hujs, en wel omtrent luijden die op de voorkamer in het venster lagen, op welke seker schutter, die bij de processie was gaande, sijn roer, na dat alvorens daar toe bevel gekregen hadde, sonder dat men den beveler kan uitvinden, heeft gelost. Waar over alsoo der gereformeerde vrijheit daar door geturbeert en genoegsaam verbroken was, het E. Consistorium sig genootdrukt heeft gevonden verscheidenmaal te adresseren aan de Ed. Hlg. Regiering van dese landen, die dan ook haare bevelen over dese sake hebben uitgegeven en die aan den H. Righter alhier geadresseert sijnde als nogh weinigh effecten daar van gesien tot sonderling misnoegen en leedwesen des E. Consistorij.

Een bevel in dato den 18. Aprilis 1676. is weder geobtineert, en volgens dat sullen en moeten de Gereformeerde haare volle vrijheit genieten sonder daar in gemolesteert te worden etc., gelijk uit het selve in onse Kerkenkist berustende naeder kan blijken.

een donatie
voor de kerk

De doghter van Willem Aleffs genaamt Geertruijt heeft gewilt, dat aan de Gereformeerde Kerke tot Huijssen soude gegeven worden 50gl. Holl. de welke ook door haar vader gelegt en betaalt sijn den 12. Decemb. 1675. sijnde dese penningen tot profijjt der Kerke beleght bij de wed. Reesen.

Den 22. December. Na dat het E. Consistorium was ter ooren gekomen, dat sekere vrouws persoon genaamt Maria Cortpenninx, in desen tijt sijnde lidmaat van de geref. Christelijke Kerke alhier, sig onderwonden hadde onwettige middelen te gebruiken om te vernemen waar haar man in den oorlog sijnde, sig moght ophouden, namelijk door het ontwee slaan van een eij, en het doen van het selve op het water sig heeft willen laten onderrichtinge van den selven geve, soo heeft het E. Consistorium de selve voor haar ontboden, en na dat de vrouwe na ondervraginge bekend hadde alles wat gebeurt en gepleeght was, daar op goet gevonden, dat dito vrouwe vermits sij niet alleen tegen het eerste gebod van de tiengeboden, maar ook genoegsaam tegen het derde gebod en veel andere bevelen des Heeren schrikkelijck

pdf 30 - folio 27

gesondicht hadde, sig des H. Avondtmaals des Heeren J.C. soude onthouden, op dat met sulke sonden geen gemeenschap moght gehouden worden en dat ter tijt toe, dat sij

na betoening en betuyging van behoorlijk berouw, leedtwesen, bekering en beterschap wederom moght op en aangenomen worden. Twelk haar daar op is *coram Consistorio* bekent gemaakt. Actum Huissen den 22. December 1675 in onse Consistoriale Vergaderinge.

een donatie
ten voordeele
van den
Predikant

Den 28. December heeft Vrouw Rentmeester door haar soon de H. Rentmeester alhier en Ouderling van onse Kerke vrijwillig vereert en gegeven een gifte van 30 gulden Hollants, de welke tot dienst van den tijdlijken prediger, waar toe sij gegeven wierden, aanstonts sijn beleid bij de wed. Veeren, volgens een obligatie daar van sijnde. De overige 50 gl. soo ook in de obligatie voorkomen, sijn die guldens soo door Willem Aleffs gegeven waren.

Anno 1676

Den 17. Januarij is hier geweest den Heer Antonius Timmer V.D.M. tot Emmerik als inspector, en heeft alles bij de inspectie tamelijk wel bevonden.

Alsoo bij de visitatie bevonden wierd, dat Maria Cortpenninx, de welke onlanx des H. Avondmaal ontseit was, grotelix sig vernederde en haar hertelijk berouw en leedwesen met tranen en sughtingen betoonde, begerende dat sij vermids sij meer door onnoselheid en onwetenheid als boosheid of quaadwilligheid gesondigd had, weerom moghte op en aangenomen worden. Soo is sulx het E. Consistorium voorgedragen, waar van alsoo eenige leden ook betuyginge deden, dat sij gelet hebbende op het leven en bedrieff van geseide Maria Cortpenninx het selve sodanig bevonden hadden, dat sij van haar berouw en leedwesen, menigvuldige tranen en sughtinge bequamelijk konden getuygen. Soo is daarop dan eenstemmelijk goet gevonden dat, vermids Christus den sondaren, namelijk den boetveerdigen en berouw hebbende, sijne genade en de tekenen daar van wil uitgereikt en aangedient hebben, dito Maria Cortpenninx, op dat sij door alte grote droefheid niet moghte verslonden worden, maar na dat se sig vernederd had, weerom overvloedige vertroostinge moght verkrijgen, weerom tot het H. Avondmaal sou toegelaten worden. Welke resolutie aan haar, onder beding van nooit diergelijk weer te doen maar in de bekeringe voortevaren, tot hare grote vreugde is bekent gemaakt in *Consistorio nostro Actum* Huissen den 4. April 1676.

Den 14, 15, en 16 April ben ik met den H. Rentmeester Ophoff tot Cleve op 't Classis geweest, welkers verhandeling in Actis Class. kunnen nagesien worden.

pdf 31 - folio 28

Den 19. Meij heb ik de Kerkenkist van den Heer Veerens huijs tot mijnent laten halen, en heb in de selve bevonden sodanighe boeken en schriften als daar nog in sijn berustende, als mede kan, beker en schotel, die bij de bedieninge des H. Avondmaals gebruikt worden; ook mede de Kerkenbusch, de welke den 25. in bij wesen van Frederik van Ghein, en Geurt van Boetbergen Diaconen geopent sijnde, bevonden is in sig te hebben twee briefjes een van H. v. Mens, en het ander van den H. Veeren, en daar benefens nog 34 Cleefse stuijvers en een stukjen van 12 stuijvers. Dewelke daar in gelaten sijnde doe wederom in de kist is geset, moetende nu van mij daar rekening van gedaan worden. En moetende het geen daar van den H. Curtenius in gelaten van de E. Kerkenraad berekent worden.

Den 2, 3, 4, Junij ben ik (*a Classe ad Sijnodum Provincialum Clivensem* gedeputeert sijnde) op het geseide Sijnode, soo dermaals tot Cleve gehouden wierd, geweest. Wat daar verhandelt en gedaan sij, siet in Actis Sijnod. dicto.

Een donatie ten voordele van de school meester en voor de Kerk

Alsoo vrouw van Erst Zaliger in haar Testament tot beneficie van den tijdlijken Schoolmeester een capitaal van 50 guld. Hollands, en voor de Kerk nog 22 guldens Hollands, gemaakt hadde, soo heeft Jan van Binsbergen, een van haar erfgenamen, de selve aen mij in 't bij wesen van Frerik van Gein Diaconus den 23. Junij overgetelt. En heb ik die pennongen alle met malkanderen in de Busch gedaan. Gelijk ook nog soodanige 5 – 5 – 0 als de Kerke van het Luijen over en begraven van vrouw van Erst aanquamen, sijnde door den selven Jan van Binsbergen benefens de andere pennongen geleght.

Den 15. Julij heb ik in bijwesen van Frederik van Ghein aan Willem Aleffs overgetelt 100 gulden Hollands tot een Capitaal, om dat jaarlix te berenten met 5 dergelijke guldens welke 100 guld. genomen sijn van dat gelt, soo voorheen in de Busch gevonden en door mij geworpen was, als namelijk die 77 –5- soo door Jan van Binsbergen geleght waren, waar bij gedaan dat 12 stuijvers stukje en sooveel Cleefse stuijvers,

pdf 32 - folio 29

dat het t samen uitmaakte 79 guldens, de rest is mij door Frerijk van Ghein uijt de Diaconie overgetelt. De renten van dit Capitaal sijn halff voor den tijtlijcken Schoolmeester, heenkommende uit het testament waar van *parapho proced.* De andere helfte is voor de Kerke.

Den 1. September is Trijneken van de Graaff in onse Kerk begraven, en de ordinare onkosten daar van, belopende 5-5, sijn door haar vader Jan van de Graaff betaalt, en van mij in de Busch geworpen.

een donatie aan de kerk

Den 19. dito heeft Mevrouw Puchlers overgesonden een gedeelte van het dootkleet, soo bij de begraefenis van de Zal. Juffer Jenneve Puchlers den 1. 7bris (Septembris) op den Poll overleden en tot Angeren is begraven, gebruikt is geweest, hebbende haar H. Edele dat vereert en gegeven aan onse Kerke om het bij de begraefenissen te kunnen gebruiken. Versoekende alleen dat de armen het om niet moghten gebruiken, en de andere, soo het de E. Kerkenraad moght gelieven daar met te maken. Ook dat het moght ten dienste sijn niet alleen aan die aan een ordinare siekte moghten komen te overlijden, maar selfs aan die geene, die door eenige besmettelijke siekte afliesgh moghte komen te worden. Welke versoecken door den E. Kerkenraad ingewillight en goet gekeurt sijn. Sijnde Mevrouw Puchlers voor haare verering door mij uijt naam des E. Kerkenraads bedankt.

Alsoo de Heer Johan Kelffken, I.V.D. Schepen en Raad der Stadt Nimmegen en Juffrouw Cornelia van Herwaarden, die 22 Sept. in het huijs van de Bruijdt alhier

wonende moeder, in haren houwelijken staat ingesegent sijn, soo heeft dito Bruijds Moeder de wed. Richters aan mij daar over gegeven 8 silvere ducats tot een vereering aan de Kerk. Heb haar Ed. daar over aanstonts bedankt, en dito 8 ducats in de Busch tot mijnent gedaan. Den 23 Sept.

Om dat de groeven, en inlaegen in onse Kerk op al te laegen prijs gestelt sijn geweest na het gevoelen van de E. Kerkeraad, soo heeft de selve om reden decreteert, gelijk sij bij dese vast stelt, dat tot benficie van de Kerk ijder groeff, soo iemand erflijk daer van woude kopen, voortaan sal betaalt worden met 10 Rixdaalders, ad 25 gulden Hollants, en ijder begraefenis van een particulieren voor graff en luijen met 7 – 10 – Hollants wat aangaat een groot lijk, en met 6 – 6 wat aangaat een kleijn lijk, sijnde het luijen van den Luijer hier buijten. De overige order blijft sulx gedaan in haare vergaderinge den 9. October 1676.

pdf 33 - folio 30

Jan van Binsbergen heeft een inlaag voor sijn kintje betaalt met 3 – 3 – sijnde die in de busch geworpen den 31. December 1676.

1677

Aan Frederik van Ghein en Sibijlla Rosa Eghtel gedaan volgens obligatie 10 silvere ducats, soo uit de Busch van Kerken gelt genomen sijn den 16. April 1677.

Den 27, 28, 29 dito met Monsr. Veeren, Ouderling, geweest op ons Classis gehouden wederom tot Cleve. Het geen daar verhandelt is, brengen de Acta mede.

de banken
betreffend

In opsight van die Kerkenbank, soo voordesen van den E. Kerkenraad aan de familie van den Weledel geb. Collonel Puchler zaliger etc. in opsight van sijn Weled. Geb. grote familie toegestaan is, en nu bij vertrek van die Ed. familie terug gevallen, is van den tegenwoordigen gehelen Kerkenraad besloten, dat daar over Juffr. Puchlers, nog hier sijnde, sal begroet worden, en versoght de planken soo daar aangenagelt heeft te laten afslaan, of dat bij weigering door order des Kerkenraads daar af sullen geslagen worden, sullende die bank sijn en blijven des Kerkx, en daar van gemaakt worden een plaatse voor de afgaande leden des E. Kerkenraads. Soo gedaan in Consistorio den 7. Junij 1677.

Alsoo Joffer Puchlers ook na dese resolutie vernomen te hebben, sijnde door den Heer Ouderling Ophoff in presentie van den Diaconus Boedbergen, als ook door den Prediger selve den 15. Junij haar die bekent gemaakt, in gebrek gebleven is van den inhoud natekomen, soo is door des gehelen Kerkenraads goetvinden order gegeven, dat de plankjes daar af moghten geslagen worden (twelk geschiet is den 22. Junij). Soo geschiet in Consistorio.

Den 20. Junij ben ik in *Sinodo Cliveschi* tot Wesel gehouden, als deputatus, tegenwoordig geweest.

Over dit afslaan van plankjes, is den Hr. Righter alhier Stephan van Vinceler, die dese bank als hem van de Puchlers gecedeert sijnde, voor hem woude maintainieren en behouden dat, soo ras sulx vernomen hadde, over den Consistorio, onaengesien hem op 't minste niet beledigt hadde, seer moeilijk geworden en heeft sig, gelijk ook alle de sijne der gemeente onttrokken, gaande na Angeren ter kerke en ter communie, etc.,. Ja dat meer is, den Heer Righter heeft het Consistorium aan S. Cheurf. Doorl. van Brandenburgs onses genad. Heers Hoogloff. justits Raadt hier over seer ongebeurlijk beklaagt, en een bevel daar van geobtineert in dato den 15 Julij, twelk deser

pdf 34 - folio 31

Stadts Secretario genaamt Thomas van Lent, onaengesien dat een bitter papist is, als in deser saak Commissario, wierdt ter hand gestelt (sijnde dat een daar tot nog toe in dese lande ongehoort). Dese doet hierop den 21. Julij voormiddaggs door den Gerights bode Hendrik van Ments den Prediger en Consistorialen voor hem op des Stadts Raadhuijs citeren, en in loco doende sijnde, leest haar des H. Righters klage met vier bijlagen en het geobtineerde bevel van den Hooglof. justiz Raadt voor. Waar op Prediger en Consistorialen Copiam versoght hebbende, die haar naderhant ook voor gelt geworden is, afgegeven en hoe sig hier in te dragen beraadtslaagt heeft.

Prediger en Consistorialen soo een ongehoorde en ongebeurlijke saak met groot leedwesen vernomen hebbende, worden te rade om hier over na Cleeff sig te begeven, en daar met goede vrienden te beraadslaan, hoe sig in dese saak te dragen, 't welk ook door den Prediger soo komt te geschieden.

Prediger dan voor de eerste maal daar sijnde en sig met den Hr. Neuspitzer pred. aldaar aan de Collegien van Regering en justitz geadresseert hebbende, beklaagde sig bij alle over sulke proceduren, en insonderheit, dat de Commissie van sulke Kerkelijke saken gestelt was in de handen van een papistisch mensch. Waar op datelijk door den Hr. justitz Raadt Bresser wierdt goetgevonden, den Secretario bekent te maken, dat hij sig der Commissie niet meer bekreunen soude, 't welk ook door den Rent- en Burgermeester Ophoff, Ouderling, hem is aangedient. Daar beneven wierdt dese saak als Kerkelijk sijnde en tot de Regering gehorende, van de justitz Raad afgenomen, en van de Regeringe aan sig getrokken. Die ook op een ingegeven memoriaal door den prediger (van dat de Hooglof. Regeringe dog moght een Commissarius of Commissarios na Huissen schikken, op dat die den oogenschijn moght of moghten nemen, en soo van de waarheit of onwaarheit van de saak, en gewicht van klage te reghten moght geoordeelt worden) den Heer Registratoren en Secretarium Hulfs tot den voorss fine na Huissen met een Commissie afgeveerdigt hebben.

Desen Heer Commissarius komt daar op den 1. Aug. tot Huissen, en doet des selven avondts den H. Righter (die dog niet compareren woude) den prediger en Consistorialen citeren door den gerights bode Hend. van Ments om 's maandags morgens ten acht uhren in de Gereformeerde Kerk te komen.

Hierop komt den Heer Commissarius 's maandaghs op voorseide tijt in de Kerk, vindende daar prediger en Consistorialen tegenwoordig. Komende daar eindelijk bij op

een bekendmakinge, dat den Hr. Commissarius al in loco was, namens des H. Righters sijnen swager van Arnhem Doctor Coets. Hierop opende Commissarius sijn Commissie, en versoght aanwijzinge van saken waar over strijt was, 't welk geschiet sijnde, versoght van Dr. Coets verificatie van des H. Righters sijns Swagers klage. Dit niet konnende geschieden, konnende het voorbrengen niet overeen gebragt worden met den inhoud der klage, nam Commissarius selff Dr. Coets tot getuige, dat de saak sig soo niet bevont, als aangegeven was. Hier op taste Commissarius Dr. Coets in sijn conscientie, hem voorstellende of dat een saak was, daar sulke gevolgen als geschiet waren, van een Christen op moghten komen. Hier op wierd daar de Hr. Commis-

pdf 35 - folio 32

sarius *concordia et via ad eandem* voorgeslagen, waar op Dr. Coets na huijs gaande, en weerkerende, den voorslag van den Hr. Commissarius, niet aannemelijk, namens des Hr. Righters, voorgaff met een daar bij doende, dat den Righter nu wel bij den Hr. Commissario woude komen, mits conditie dat prediger en Consistorialen mogten aftreden. Dese dat gedaan, hoewel anders niet nodig, doende gaan in des predigers hoff. En soo komt den Hr. Righter bij den Heer Commissarius in de Kerk, en na eenige onderredinge, wordt wederom het vergelijken door Commissarius voorgedragen, en aangedrongen, wordende dat van den Righter begeert op sulke conditie, die door den prediger den Consistorialen, ook andere bijwesende, niet aennemelijk geoordeelt wierden. Wordende daar op de handeling ge-eindigt, gaande ieder na sijn huijs. (dit alles geschiet den 2. Augusti en den Hr. Commissarius weder na Cleeff.)

dat sijn Edl.
overgeven
soude

Hier op, (om dat den Heer Commissarius Hulst oordeelde nodig, dat men in 't kort moght repliceren op des Righters klage met den aanleve van dien, op dat de Regiering, benefens sijn Edl. bericht moght sien wat van de geheele klage te houden was,) gaat wederom, als voren, den prediger den 4. Aug. na Cleve en sijn tegenbericht in 't kort opgesteld sijnde, doet dat ds. Hoogloff Regering presenteren. Die dan het een en het ander gelesen hebbende, niet nodiger aghten als de saak in 't kort af te doen en was 't mogelijk in de vriendschap bij te leggen.

om alles
aangaande

Hier op komt een Bode den 9. Aug. van de Hoogl. Regiering met een citatie in dato den 6. Aug. waar door en prediger en Consistorialen en deputatos, en den Hr. Righter persoonlijk op poene van 50 goutgld. na Cleve voor de Hoogl. Regeringe worden ontboden, om haar den 12. sijnde donderdagh voor den middag om tien uhren aan deselve aantebieden op dat de saak soo mogt afgedaan worden.

den 11. dito

Om den inhoud van citatie natekomen deputeert het Eerw. Consistorium beneven den prediger den Hr. Ouderling Ophoff. Die dan ook sig na Cleve begeven, sig den Hoogl. Regerunge aanbieden en van haar versoeken het afdoen van dese saak en ook hooren, wat haar dat wegen voorgedragen word. Wordende eindelijk na veel gedaene voorlagen, (ontgaande de Hoogl. Regiering een absolute decisie, om welk Consistorij Deputatie, evenwel met onderworpinge in alles, altoos aanhielden,) de twist saak soo afgedaan, dat (om niet alleen de saak te termineren, maar ook de gemoederen weer tot malkanderen te brengen, op dat soo de ledematen van de gemeent niet verwacht en

't welk alles
met hant heven
bevestigt en
belooft wierdt

twespaldig, maar eenig en soo tot veelvoudige stichting, waar op de Hoogloff. Regering altoos alleen sag, den gemeente wesen mogten) den Righter het dubbel gestoelt sou besittend de kerkenbank sijnde de twistbank in *praesenti statu* blijven, dat den Hr. Righter met bewilliging des E. Consistorij een ander kerkenbank die dog ook des kerks sal sijn en blijven en van anderen mede beseten sal mogen worden, sal mogen laten bekleden, dat den Righter sig de resolutie des E. Consistorij sal onderwerpen in het stellen van jaar gelt op de banken soo gestelt mogt worden. En dat alle schriften en worden en handelingen sullen gedogt sijn en blijven. En vervolgens de liefde en vriendschap geoeffent worden. Hierop wiert de Hoogl. Reg. haarer moeiten bedankt. En den Recessus over dese saak ons ter pant gestelt, luidende van woort tot woort als volgt: siet na aghteren in 't boek pag. 91.

pdf 87 - folio 91

Demnach wissen seiner Churfursth. Durgl. zu Brandenburg onser gnädisten Herrn Rightern zu Huissen Stephan von Vinceler und dem Prediger und Consistorialen der Evangelischer Reformirten gemeine da selbst wegen zweij durgh Righter von der wittiben Püchlers an sich gebrachter, umb und umb mit bretteren bekleideter und vornen mit zweijen thuyen versehener erhobener hoher bänken in specie. Aber wegen einer gemeiner banke in der kirchen, die von wittiben Püchlers leuthen einige jahren auff des Consistorij vergünstigung auch besessen, und von der selben gemelten Righter in behueff seiner leuthe gleichfals uberlassen, von vorgemelten Prediger und Consistorialen aber, mit dem bedeuten, das niemant als sie zu solcher, als einer gemeiner kirchenbank, berechtiget seije, die da hinten fest gemachte geschulpte berden sampt der thür davon weg gebrochen worden, gestalt die selbe banke vor die abgehende Consistorialen hernechst zu aphront streidt und misverstandt entstanden, auch von Höchstgl. S^r. Churfursth. Durchl. Justitz Raht darunter befohlen worden, soo die Churfursth. Regierung zu vorderst durch einem da zu verordneten Commissarium in loco untersuchen lassen, und demnach beide theijle *pro et contra* ferner weitleunfftig gehöret worden. Als seijnd unterschiedliche vorläge zu wegremunung dieses streits, und sonderlich zu stiftung guter einigkeit in der gemeine ins mitten kommen und ist es endlich dahin genommen, dass wie die zweij grosse bänke gemelter wittiben Püchlers gebraucht worden, also auch gemelten Richter die selbe vor sich behalten und besitzen solle und möge. Was aber die dritte bank questionis, welche eine gemeine kirchenbank ist, angehet, die selbe solle zwar in *statu praesenti* bleiben. Höchstgemeltem Sr. Churfursth. Durchlaut Rightern aber auch freij stehen die auff die von gemelter wittiben Püchlers herührende zweij bänken folgende gemeine kirchenbank von der funffen seinem gevallen nach, mit beschehener bewilligung des Consistorij mit neuen bretteren zu bekleden, und zu seinem behueff zu gebrauchen, dergestalt jedoch, dass diese bank nog als vor der Kirchen verbleiben, auch von andren mit gebrauchet und daneben, wan Prediger und Consistoriales hernechst gutfinden solten, auff alle und jede bänken ein sichers zum besten der Kirchen zu setzen solcher verordnung auch von mehrgemelten Rightern eingefolget werden solle. Womit dieser streit auffgehoben und beijde theile, wie vorhin, also auch

pdf 88 - folio 92

hinfüre in Freundschaft mit ein ander leben, der Kirchen besten und auffnahm bevorderen und sich friedtlich begehen wass dieser bänken halber, so woll schrift- als mundlich von einem oder andren, wer der auch seije, auffgesetzt, auffgeredet und gehandelt worden, hiemit vernigtiget und getödet seijn und bleiben solle. In urkundt des hievorgetrukten Churfurstlichen Insiegels. Geben Cleve am 13. Aug. 1677.
was ondertekent

L.S. Wolter von Morrien
 (et)
 O.C. Wuesthauß

 en
 Pet. Reiman Sec.

naer
genoegsaemen
overleg

sijnden aldaar
gemaakt ten
vergelijk

Den 17. Augusti heeft den Prediger een versoek des Hr. Richters, daags te voren aan hem gedaan, dat men hem de oude plankjes moght laten toekomen, om daar die bank soo als in den voorgaande recess is, die tot zijn behoeff sou gebruiken, mede te doen afgeschoten worden, den Consistorio over dese saak bij een geroepen sijnde, voorgedragen, en haar advijs daar over begeert. Oordelende het gehele Consistorium eenpariglijck, dat men na den genadigst gegeven recess van sijn Churfurstl. Doorl. van Brandenburg onses genadisten Heers, hoogloffelijke Regierings Raadt die wij schuldig sijn en ons beide verklaart hebben ook te sullen onderwerpen, om ons behoorlijk respect met onderwerpinge aan dat Hoogloffelijke collegie altoos te toonen, aan beide sijden moght leven en sijn doen, gelijk het Eerw. Consistorium doen soude en woude, daar na moght veguleren. Sijnde daar eenparigh bijgedaan, soo men den Hr. Richter of eenige van de sijne, bujten desen Recessum op eeniger manier kon te gemoet komen, dat men op een vriendelijk versoek en voorstel door sijn E. of itmand van de sijne gedaan aan den Eerw. Kerkenraadt sijn E. daar in na mogelijkheid sal te gemoet komen en gunstig sijn. Sijnde den Prediger versoght den Richter dese resolutie bekent te maken, twelk hij ook gedaan heeft.

Den 6. September heeft Juffr. Hermanna van Herwaarden den Prediger toegeschikt een groot en ook een klein tamaste tafellaken om bij gebruiken van de H. Sacramenten te mogen aangewendt worden, ver-

pdf 89 - folio 93

eerende de selve ten sine voorschreten uit vrijwilligheid ene reine liefde tot Godts woort, Sacramenten en gemeente geheel en al aan de gereformeerde Kerke alhier. Den Prediger heeft sulx *eodem momento* den Eerw. Kerkenraadt gecommuniceert met vertoninge van de lakens selve. 't Consistorium heeft sulke gift met genoegen gesien, en met behoorlijke vereiste heden aangenomen, willende dat deswegen Juffr. van Herwaarden voornoemt daar voor behoorlijk sal gedankt worden (waar toe den Prediger gedeputeert is geworden, die sulx ook volgens commissie verricht heeft.) en dat dito

lakens vervolgens op 't beste en sekerste en netste sullen bewaart worden, en dat in de kerkekist.

van de
Collecte voor
de school

Om het gereformeerde Schoolwesen alhier, soo veel doenlijk te bevorderen heb op voorschrijvens van ons Classis en Sijnode deses Hertogdoms, als gedeputeerde wegens het E. Consistorium, aangevangen een Christelijke collecte te doen. De Cheurvorstel. hoogloffl. Regiering haare recommandatie daar bij doende, hebben ook met haar exempel andere voorgegaan en soo heb door het gantsche Hertogdom Cleve bij goethertige Christe mej met contantement de collecte voortgeset en voleijndight, hebbende begin gemaakt den 19. 8bris (Octobris) 1677.

obligatie voor
de school

De penningen soo bijgestuurt en vereert sijn geworden heb tot mijnent gebracht en sal daar van behoorlijke rekening doen, als alles voleindigt is.

Ondertusschen heb van die penningen tot profijt van ons Schoolwesen uitgedaan aan Geurt van Boetbergen en Jantjen van Veelen – Eghtel een capitaal van 120 gulden Hollants volgens obligatie soo in de kerke kist berust in dato den ...

dito

Nog heb 100 gulden Hollants aangewent tot overneming van een obligatie slaande op Gerret Jelissen, die getelt sijn den 9. Jan. 1678, sijnde voor den verlopen tijt de 1. xbris (*decemb.*) tot desen dagen gegeven 8 stuivers, en soo is die obligatie gerightelijk gecedeert, gelijk te sien bij de obligatie in de Kerke kist mede berustende.

Aan Meester Hend. Woldorp heeft het E. Consistorium uit dese penningen op speciale inclinatione versproken, en vervolgens vereert 25 gulden Hollants, den 9. Jan. 1678.

Aan den Scholt heb op sijn versoek voor de wed. Uijterweerd tot Malburgen gedaan 40 guld. Hollants, die dito wed. met een behoorlijke discretie int kort woude meegeven, mede gedaan den 9. Jan. 1678. De meegaaff is in 't korte volbraght.

pdf 90 - folio 94

dito voor
de school

Den vrouw Verheijden op haar versoek en Hr. Veerens goetvinden gedaan 150 gl. Hollants, gevende dito vrouwe in sonderheit tot waarburg een erff rente brief van B. Jochims Dalen, benefens een gepasseerde eigen handige onderschrift en van den ontfank dier penningen, en behoorlijke rente, en tijt van behoudenis alles bij malkanderen in de Kerke kist berustende, dit gedaan den 10. Jan. 1678 .

Een donatie
van Zijn
Ceurvorstl.
Doorl. voor
den Predikant

Sijne Ceurvorstelijke Doorlughtigheid van Brandenburg onsen genadigsten Heer en Landtvorst, niet meer beminnende als dat het 't Rijk Christi en den welstand daar van op alle bedenkelijke wijze bevordet worde. Heeft uijt hoge genade tot bevordering des ministerij der gereformeerde Kerke en tot beter en bestendiger onderhoud des tijtlijken Predigers alhier tot Huissen genadighst geschonken en vereert een Capitaal van 1500, segge vijffthondert Rijxdaalder met dien genadigen will, dat die somma door gerightelijke obligatien bevestigt sal sijn op de beste en sekerste plaatsen, dat den tijtlijken Prediger de jaarlijkse renten daar van tot sijn eerlijker onderhoudingh sal

trekken en genieten. Soo geschiet in de repartitie der genadighst geschonken gelden, gemaakt tot Cleve.

Anno 1677 den ...

rakende
de te rustende
donaten

Het E. Consistorium alhier die bijzondere hooge genaad van sijn Ceurvorst. Doorl. onses genadigsten Heers vernomen hebbende, (als haar bekend gemaakt door den Weleerten Hr. Joh. Alexander Neuspitzer Prediger tot Cleve, (een bijzonder goet en eerlijk en ijverig patroon, van de gereformeerde gemeente alhier, die daar voor eeuwigen loff toekomt) heeft op dat gelt de bij de repartitie haar toegelegd en genadigst vereerde penningen moght bekomen, ene alle behoorlijke ootmoedigheid en beleeftheit den gemelten Hr. Neuspitzer versoght, dat sijn Eerw. sig moght laten welgevallen dito penningen op de beste wijze voor de gemeente in te vorderen, en die dan te helpen verordineren om ter besten plaatse beleght te worden, twelk dito Weleerweerde Hr. ten respecte van de gemeente als die beminnde is, ook heeft aangenomen na sijn best vermogen te sullen doen bevorderen en helpen bevordert worden.

dito

Heer Neuspitzer, na eenige tijt dan etlijke hondert Rijxdaalder bij een gekregen hebbende door sijnen onvermoeijden ijver en arbeit, is eindelijk na Huissen gekomen, en den Prediger van wegen de collecte voor het schoolwesen afwesig sijnde

pdf 91 - folio 95

heeft aan de Heeren W.H. Ophoff Burgermeester deser Stadt en B. Veeren, Schepen in de Magistraat, bejide Ouderlingen der gereformeerde gemeente alhier, bekend gemaakt, dat 800 segge aght hondert Rijxdaalder voor onse gemeente van boven gemelte penningen hadde ontfangen, die dito Heeren dan ook voor ontfangk aangenomen en gequiteert hebben, sijnde die penningen voort op dese Stadt Huijssen beleght, en met een gerichtelijke obligatie bevestight in dato den 29. October 1677. Luidende het nagelaten schrift van Hr. Neuspitzer van woordt tot woordt als volgt:

dito

Demnach S. Churf. Durchl. zu Brandenburgh die reformirte gemeine zu Huijssen auss hoher genaad zu besserer und bestendiger unterhaltung des ministerij alda funfzehen hondert Reichsdlr. zu gelegt und genadicht verehret habe, soo bekennen und bezeugen wir nahmens obiger gemeine, als Eltesten und vorstehere der selbsten das auff assignation Ihre Excellenz des Hr. Gen. Lieutenants von Spaan, uns von Hr. Joh. Alexander Neuspitzern ubersehlet und baar gelieffert seijn acht hondert Reichsdlr, welche wir auff die Stadt Huessen durch eine gerichtelijke obligation gevestiget haben, maße uber obgemelte achthundert Reichsdlr. bessermaß quitiren thun. Huissen den 29. 8bris (Octobris), 1677.

dito

Hierop is gemelte Hr. Neuspitzer van voorgenoemde Ouderlingen hertelijk na behooren bedankt, en van haar Doorluchtige, gelijk naderhandt ook van Prediger opnieuw versogt, van in sijne goetheit te willen voort varen, dat wederom heeft aangenomen (hoewel 't moeijelijk vallen sou) na vermogen te willen doen.

Anno 1678

Den 17. Januarij 1678 heb met Monsr. Veeren Beth Jans van Oosterbeek uitbestaadt aan Jan Rutgers en Hilleken eghtelieden op conditie, dat eghtelieden voornoemd geseide Beth behoorlijk sullen versorgen van levens onderhout, reinigen, wassen en vervolgens alle geval doen en op waghten soo wel in siekte als gesontheit sullende dito eghtelieden daar voor genieten van den 19. Jan. 1678 tot May des selven jaars, 29 stuijvers Hollants, is van dien tijt voor den sommer wat minder, en bij Beths afsterven soodanig linnen en wollen als tot Beths lijff gehoort heeft. En sijn aan eghtelieden voornoemd betaalt elff weken soo alrede Beth gehadt hebben met 15-8-0 Hollants, eindigende die met den 18. Januarij 1678.

pdf 92 - folio 96

Den 7. Februarij heeft het E. Consistorium ten huijse van Geurt van Boetbergen diaken de rekening der diaconen Geurt van Boetbergen voornoemd en Frederick van Ghein, over de jaaren 1674, 75, 76, en halff 1677 gehoort, en gesien en soo gehouden. Van het geen bij H. Curtenius tijt in de busch gelaten was, is eerst effening gemaakt, komende van alles soo in de busch aan gelt en per odonnantie gebleven was, weder daar toe van Boetbergen Scholt, 16 gulden, die aanstonts getelt wierden. De rekening der Diakonen bevonden sig soo, dat Geurt van Boetbergen boven de obligatie van Frederik van Gein meer ontfangen als uitgegeven hadde de somma van 25-16-10, segge vijftwintig gulden, sestien stuivers, tien penningen, die ook bij de rekening betaalt wierden, Frederik van Gein meer uitgegeven als ontfangen hadde 10-12- segge tien gulden twaalf stuivers; dit aanstonts van die 25-16-10 afgenomen en aan hem betaalt sijn geworden. Blijvende soo de somma der ontfangene penningen 31-4-10. Hier van heeft den prediger wegens de gedaane onkosten over het bankwesen met den Righter alhier, sijne verschote op kosten en penningen ad 16-13 terug gekregen; blijvende derhalven de overige penningen ter somma van 14-11-10 die in de kerkenbus gedaan sijn.

Bij de Rekening is voorgekomen den Obligatie van 100 Capitaal slaande op Frederik van Ghein en Sijbilla Rosa Eghtelieden. Sijnde dat capitaal van Eghtelieden ontfangen 1677 den 20. April, en sijnde de obligatie in de Kerkekist. Dit tot narigst.

rakende de school

Den 10. Febr. heb met kennisse van Hr. Ophoff Ouderlingh, van de collecte penningen voor ons het schoolwesen alhier, aan den Heer Veere op sijn E. verzoek gedaan een somma van 60 Rijxdlr, ad 150 gl. Hollants, sullende die behoorlijk voor den tijt des hebbens verpensioneeren en stellende daar voor behoorlijke waarborg gelijk te sien in de overschrijving, hier van gegeven.

aankoop van het schoolhuis

Den 25. dito heeft het E. Consistorium ten huijse van Hr. Ophoff, van Goossen Gerretz en Gertjen Baumans tegenwoordige eghtelieden, gekoft tot behoeff van onse gemeente voor een school en woning van schoolmeester, sodanige erff van huijs en hoff, als sijn eghtelieden allen naast onse kerk naast de merkt aan sig hebbende en dat voor een somma van 900 gl. Hollants en twee dubbelde ducaten, voor vrouw en soon, sijnde het

gehandelde begote penninghs van onse zijde met twee schellingen, en de wijncoop gedronken ten huijse van Gerret Lubbers de jonge, den 28. dito.

pdf 93 - folio 97

nopens de
donatie van
Zijne Keur-
vorstl.
Genade

Den 7 Martij ben na Cleve gegaan na dat alvorens van Hr. Neuspitzer een brieff des wegen ontfangen hadde, en heb den 8ste dito 's morgens met den Heer Ouderlingh Ophoff, tot sijnen huijse ontfangen de voordere pennongen, als boven, ons vereert namelijk 500 Rijxdlr. in rollekens, door sijn Eerw. alrede ontfangen, en dan het overige, (sijnde daar van 40 Rijxdlr. gelaten tot een vereeringe voor den Hr. Ontfangers Kneghten, twee Rijxdlr. voor verschot, soo Hr. Neuspitzer gedaan hadde en een Rijxdlr. voor de meit van dito Heer. Ad 157, soo door sijn Eerw. tot onse dienst ons verschoten wierden, sullende die somma van 200 Rijxdlr. weder ontfangen van dien Heer daar ruiters op executie waren na toe gereden. Sijnde soo de somma van 1500 Rijxdlr. ten vollen bij gekomen, en als gestelt, ontfangen. Ick en de Borgermeester Ophoff hebben in naam van onse gemeente van die somma ten vollen gequiteert, aan Herman Huls en Joh. Alex Neuspitzer, Heeren over dese penningen als bewinthebbers gestelt; en eindelijk den Hr. Neuspitzer voor bevondene genegtheden, gedaene diensten, en veelvoudige genomen moeiten op het ootmoedighst en vriendelijkst bedankt.
actum Cleve den 8 Martij 1678

Den 19 dito heb tot Nimmegen bekomen *Synopsin Bibliorum Criticorum* van Polus, sijnde een werk van 5 grote folianten, en heb nomine Consistorij, aan den Weleerwaarden Heer Joh. Alex Neuspitzer het selve tot een vereeringe, en bewijs van onse genegtheit, voor sijn veelvuldige, insonderheit, dese laatste gedane gunsten en vrientschappen, toegesonden sijnde het selve ook in dank van meer gemelte Heer aangenomen.

Den 22. dito heeft de weduwe van Schepen Palm, Chirurgijn betaalt, de in laaij van haar zaliger man, ad 7-10- en sijn die in de busch gedaan.

Den 24. dito is onsen schoolmeester Hendrik Woldurp na dat lang seer ellendig geweest en den 22. dito gestorven was, in onse Kerk begraven.

pdf 94 - folio 98

Den 6 April heeft Margriet van Anstrongen voor de inlaagh van haar zaliger moeder in onse Kerk, en andere Kerkxgerecghigheden betaalt 7-10- en heb die in de busch gedaan. Gelijk ook nog 2 gulden, voor het kleet soo over de dootkist is gebruikt geweest, t'saam 9-10- .

Den 16. April is Ds. Cruythoff als p.t. inspector hier geweest en heeft alles redelijk bevonden.

Den 19, 20, April tot Cleve met Borgemeester Ophoff opt E-Classis geweest, sijnde het verrichten in Actis.

eene
donatie

Door Monsr. Lamers wonende tot Amsterdam, alhier ontfangen 90 gulden Hollants, die sijn E. uit bijzondere gunste ons hadde. Sullende tot Amsterdam van wegen Beth van Oosterbeek deselve van Christoffel van Assen, weder, volgens quitung, van ons sijn E. metgegeven, ontfangen sijnde die rente al verschenen den 7 Martij. Van die pennongen heb terug genomen 15 gl. 8 st. aan Hilleken Rutgers voor Bets kost gelt, verschoten hadde. Volgens de aentekening de 18 Jan. 1678. De resterende 29 gl. 12 st. sijn in voorraat en worden bij mij bewaart. Soo geschiet den 25.

Jan van Binsbergen heeft het inleggen van sijn kintjes in onse Kerk betaalt met 3 gulden Hollants, den 2 Maij 1678.

Den 17. Maij heb tot Cleve ontfangen vijff Rijxdlr, soo door den Hr. Righter voor den reciffus (waar van te voren) kraght Regerings goetvinden, mosten gegeven worden; hebbende de hoogloffelijke regering den Kerkenraad die toegelegt, tot rembursement van de daar over gemaakte onkosten.

Na dat meester Hendrik Woldurp gestorven was, hebben allerwegens omgehoort om in sijn plaats weder een bequaam schoolmeester te kunnen en mogen krijgen. Onder de geen die gerecommandeert wierden is voorgekomen een jongman van Wageningen, Aalbert Jansen genaamt, die op recommandatie van Hr. Brandolphus en andere Heeren en Vrienden hier versogt is, en, ook gekomen, op dat hem moghten en sien als gaarne. En heeft de E. Kerkenraadt de recommandatien hebbende die goet waren, en sijn persoon en goeten siende en vernemende soodanig gevallen daar in genomen, dat sij dito

pdf 95 - folio 99

Aalbert Jansen de Valk hebben aangenomen voor *ordinaris* Schoolmeester, Voorleser en Voorsanger, en dat op conditie, dat hij Aalbert sal hebben vrije woning, den hoff aan de stats muur, en dan nog hondert gulden Hollants, sullende die gegeven worden alle vierendeel jaars eindt 25 gulden. En soo sig hout tot contantement van gemeente en E. Kerkenraadt nog na gelegenheit 's jaars een discretie van 2, 4, 6 en meer Rijxdlr, en dan nog behoorlijk schoolgelt van die schoolkomer. Op welke conditie Aalbert voornoemd, sig ingelaten heeft, met belofte om sig meer en meer te oeffenen, is tot contantement van prediger, Kerkenraadt, en alle eerlijke luiden te dragen. Dit bekennende heeft Aalbert ondertekent.

Aelbert Jansz. de Valck

Den tijt des aannemens is geweest op des Heeren Hemelvaarts dag, en nemende sijn tractement aanvank met sijn komst alhier op Pinxtavont den 28. Maij 1678. Over de vierdeljaarse collecte, soo gewoon is te geschieden, heeft de E. Kerkenraad vastgesteld, dat Hilleken Heuken weduwe Hendrik Woldurp, gewesene schoolmeester,

die sal inbeuren, en tot haar profijt sal aan wenden, sullende sij daar voor de Kerk schoon houden en de Kerkenraad bij gelegenheit dienen.
Dit alles gedaan in Consistorio den 19. Maij 1678.

Van Beth van Oosterbeek gelt aan Hilleken, weduwe Hendr. Woldurp, gegeven, 6 gulden tot betalinge van het leste vierendeel jaars gelt, den 8 Junij 1678.

Van Beths gelt nog gegeven 2 ducats aan Hilleken Rutgers in mindering van Beths verteerde kost gelt, den 6 Julij 1678.

Den 29 Augusti, sijnde St. Bartholomeus dagh is Beth van Oosterbeek afgegaan van Jan Rutgers, bij welken Beth in 't geheel geweest is 42 weken, en is gedaan bij de weduwe Hend. Woldorp onse tegenwoordige kusterinne, en dat op conditie als aan Jan Rutgers, uitgenomen, dat hetgeen Beth heeft blijft tot dispositie van de E. Kerkenraad. en dat Hilleken sal hebben alle week 30 stuijvers.

Nog van Beths gelt aan Hilleken Rutgers gegeven twee ducats, den 15. September 1678.

Van het selve gelt een voor Beths nootdrift gekoften neerslagh betaalt met vrugt en alles. 3-5-0.

pdf 96 - folio 100

Anno 1678

Aen Hilleken Woldorp gegeven voor Beths kost gelt bij provisie 3-5- sijnde van Beths gelt genomen 2-15- die gedaan sijnde bij de andere uitgaven, als 15-8- aan Hilleken Rutgers, 6 gld. aan Hilleken Woldorp, nog 12-12- aan Hilleken Rutgers, en dan nog 3-5- voor de neerslagh, uitmaken de somma van 40 gld. sijnde soo Beths gelt, door mij van Monsr. Lamerts ontfangen, uitgegeven.

Aen Hilleken Woldorp tot kortingh van Beths kostgelt gegeven, 3 gld. den 28. Xbris (Decembris)1678.

Van Jan van Binsbergen ontfangen 12 gld. die aan de kerk voor sijn vrouw zaliger en ook kintjes, begraevenis en kerckx gereghtheden, toekomen.

Anno 1679

Den 20. Martij is dg. Neuspitzer als Inspector Classis, alhier geweest, en heeft de gewoonlijke inspectie genomen, hebbende alles wel bevonden, uitgenomen dat sijn Eerw. mishaaght hebben de conduiten van onsen Righter met de sijne. Hebbende geraden de selve nogmaels toe te spreken, en tot verbeteringh te vermanen, 't welk verworpen wordende, men sou *acta in protocollo* daar van maken, en dan sijn conscientie ten vollen ontlast hebbende, en met het gepasseerde, dat *in protocollo* moet vervat worden, versien sijnde, na kerkenorder met hem handelen en over hem clagen, belovende ondertusschen op 't kort eens hier te komen, en te beloven, off daaromtrent den Righter niets wat goets sou uitgewerkt konnen worden. 't Welk versoght is, dat sijn E. wilde volbrengen.

Den 27 Julij heeft Mr. Frederik voor 't luijen op sijn soon Adam, en met segen van den selven in onse Kerk, soo geschiet is anno 1678 den 13. Junij betaalt, het ordinaar gebeur, ad 3-3-0.

Den Sept. is Hr. Neuspitzer wederom hier geweest, en heeft bij de inspectie de saak als boven bevonden, sijnde ook selff ten huijse van den Hr. Righter geweest, daar egter nog niet is opgevolgt.

Den 13 Novemb. heb Hilleken, weduwe van onsen Mr. Hendrik, gegeven 6 gulden, 10 stuijver, sijnde sij soo ten vollen betaalt van 't gehalt, soo sij wegens haar man nog te vorderen hadde.

Den 15 Novemb. heb Hilleken overgetelt 25 gulden soo door den Hr. Burgemeester voor haar man mij gegeven waren, sijnde die 't tractement wegens de Stadt, voor den jaare 1677, als heeft soo Hilleken nog van Stad, nog van de Kerk iet meer te vorderen, sijnde soo van haar mans tractement ten vollen voldaan.

Anno 1680

Adolff Huisman heeft voor het begraven en kleet en Luijen van zijn zalige vrouw Grietjen Schutten gelijk ook voor 't begraven van zijn kint in onse Kerk betaalt 12-10-0 desen 22. Jan. 1680.

Ontfangen van Mr. Hermsen den Mennist, wegens het rouwkleet en Luijen bij zijn vrouws begrafenis, 2-10-0 desen 12. Martij.

Den 6 Maij ben alleen *ad Classsem* verweist, en den 7. en 8. Maij tot Calcar in Classis geweest. Den Ouderling most *propter mores* en wegens het keurwesen hier blijven. *Acta in Classe videri dilent in Actis.*

pdf 97 - folio 101

Den 18. Maij zijn mij behandigt tien Rijxdrls. in Cleefs gelt, gegeven voor onse Kerk door den Heer Burgemeester van Emmerik, Jacob Muller, om dat sijn Edl. met sijn bruijd Christina Barbara Ophoff, buijten de Kerk in des bruijden huijs alhier, door mij zijn gecopuleert geworden.

een donatie

Aaghje Sweren weduwe van Gerret Palm heeft gekoft in onse Kerk een groeve voor 25 gulden, den 6. 7bris (Septembris) en daar den 7. dito in doen begraven haar afgestorve Vader Sweer Cornelissen. Zijnde de groeve op een groeve na aan Vrouw Rentmeesters serk na de predikstoel aan, schretende met een hoek aan den hoek van Dr. Curtenij vrouws groeve. Dese 25 gld. zijn betaalt en moeten van mij berekent worden.

Den 27. dito is begraven Christina Barbara Ophoff, eghte vrouwe van den Heer Jacob Muller J.V.D. en Borgemeester der Stadt Embrik, onder haar E. serk naast haar gestoelte. En heb den 2. 8bris (Octobris) daarop ontfangen uit handen van Vrouw Rentmeesters 25-4-0, die de salige afgestorvene tot haar E. gedaghtenis aan onse Kerke heeft gewilt te sullen gegeven worden.

Aan Grietjen de Bode is op haar versoeck gegeven acht gulden, om die jaarlijx te berenten met acht stuijvers dese 2. 8bris (octobris), gelijk ook aan haar gegeven zijn op

de selve conditie vijff en twintigh gulden, den 8. februarij deses jaars 1680. Komende dese twe sommen toe aan de Diaconie.

Den 3. 8bris (Octobris) is wegens het Luijen, bij de begraeffenis van Madame Muller geschiet, voor de kerkx gerechtigheit betaalt 1 gulden 10 stuijvers.

Den 18. 8bris (Octobris) heeft Aaghje Sweren weduwe Gerret Palm aan mij goet gedaan 1-10-0 wegens het Luijen, eenen gulden wegens het rouw kleet, en 10 stuijvers wegens esterikken gebruikt bij haar vaders begraeffenis. 't Saam 3 gulden.

Den 2. Novemb. met Hilleken, weduwe Hend. Woldorp, wegens Beths kost gelt, dat die in 31 weken, 's weekx ad 30 stuijvers Hollants, tsaam 46-10-0, bij haar verteert hadde, afgerekent en bevonden dat haar boven het alrede ontfangene gelt, nog suiijver komt, 15-3-0.

Jan van Binsbergen heeft het inleggen van zijn kintje in onse kerk betaalt met 2-10-0, desen 2. Novemb.

Den 24. dito sijn aan meester Aalbert vereert en door mij gegeven 25 gulden Hollants, en dat wegens extraordinare moeiten en tot aanmoediging om sig gedurig meer en meer te oeffenen.

Meester Willem Smulling heeft voor het koper, so aan de stang op den kerktoorn geweest is en gewogen heeft, tien pont en een halff, het pont tegen 7 stuijvers gegeven 3-13-8, die voor de kerk in rekening moeten komen.

Anno 1681

Dominus Timmer, *p.t. Classis deputatus et inspector*, is den 5. Febr 1681 alhier geweest en heeft inspectie gehouden.

Heer Veeren heeft betaalt wegen zijn zaliger broeders inlaag in onse Kerk de somma van ...

[pag 97 sluit qua tekst niet aan op pag 98; mogelijk waren er bij het samenbinden en nummeren door Bussingh al pagina's verloren gegaan.](#)

pdf 98 - folio 102

Den 23 Jan. heeft Goodefried van Boedbergen de rekeningen van zijn ontfank en uitgaaff, die als Diaconus gedaan heeft, van den 7. Aug 1677 tot den biddag in febr. 1678 van den 3. Aug. 1678 tot een biddag in febr. 1679, en van den 15. Novemb. 1679 tot den. 4 febr. 1680, overgelevert, en is bevonden dat zig den ontfank meer bedraaght als de uitgaaff, 57-10-0, die met eenen door sijn E. aen mij overgetelt zijn, en door mij nu moeten berekent worden.

Aangaande het vierendeel jaars van den biddag in Aug. tot den 1. Novemb. 1679, so in de voorgaande rekening van den jaare 1679 niet voorquam, dat is door mij dewijl Boedbergen krank en afwesent was, ontfangen. Den ontfank bedraagt zig 58-13-0. Hier van uitgegeven aan meester Aalbert voor zijn vierendeel jaars tractement van Aug. tot Novemb. 1679, 25 gulden en aan Hilleken weduwe Hend. Woldorp, wegens resterent

tractement van haar zaliger man 6-10-0. Aan Heeren thins wegens het schoolhuijs voor het jaar 1679, tien stuijvers. Nog voor de Kerk te witten aan kalk, vragt en arbeidsloon, 4-0-0-. Nog voor tweehondert esterikken so in de Kerk staan, 3-12-0.

In 't geheel uitmakende 39-12-0. Blijft zo nog overig de somma van 19-1-0. Nog zijn aan mij behandicht door mr. Frederik van Ghein de penningen, zo gegeven waren bij het trouwen van Hr. Muller en juffrou Ophoff, ad 25 gulden en eenige stuijvers, welke stuijvers aan passanten gegeven hebbe, blijvende zo ontfangen 25 gulden, dese gedaan bij de voorgaande 19-1-0, is de hele somma 44-1-0.

Nog is mij wegens Beths jaargelt door Sinjeur Arnoud Duppers overgesonden 19-11-0, zijnde dat gegeven volgens accoord door Hr. Duppers met van Assen opgezezt wegens dat jaar daar Beth in gestorven is. Eenighe posten van brieven hier afgetrokken, heb ontfangen 18-14-0.

De ontfangene posten dan bedragen zig

19- 1-0

25- 0-0

18-14-0

62-15-0

Hier gaan nu aff vijfftig gulden, die vereert en verschreven zijn in het collecte boek voor onsen school koop en bouw, in dato den ...

Ook twe jaar renten van hondert gulden, so onse kerk 's jaarlijx in October betalen moet, ad 10-0-0 namelijk van het jaar 1679 en 1680, namelijk in 1680 verschenen. Het overige ad 2-15-0 is aan Hilleken, wed. Hend. Woldorp, gegeven op Beths kost gelt. Den ontfank dan van de drie genoemden posten, wort hier mede berekent gestelt.

Van de 57-10-0 so door den Scholt overgetelt zijn, hebbe Hilleken, wed. Hend.

Woldorp, gegeven 15-3-0. So haar van Beths kost gelt nog aan quamen, zijnde zij so nu daar van ten vollen betaelt. So dat nog van mij moeten berekent worden 42-7-0.

Den 15, 16, en 17 April ben ik met Heer Wilh. Hend. Ophoff Ouderling, tot Cleve in Classe geweest. Het geen daar verright en verhandelt is, kan in *Actis Classicalibus* nagesien worden.

pdf 99 - folio 103

Den 27. Maij heeft Frederik van Gheijn Diaconus de aantekeningen van den ontfank en uitgaaff der arme collecte penningen door hem geschiet van den tweden febr. tot den 31. Julij 1678, van den 2. Febr. tot den 30. Julij 1679 en van den 7. Febr. tot den 4. Aug. 1680 aan mij overgelevert, en is gebleken dat anno 1678 3-6-0 meer ontfangen als uitgegeven zijn; desgelijx anno 1679, 26-9-4 en ook anno 1680, 34-19-2. t'Samen 64-14-6, die aan mij overgetelt zijn. Hiervan heb afgenomen tien gulden sijnde twe jaar renten van die hondert gulden; so de Kerk aan Beth moet uitkeren, en nu aan den tijtlijken Predikant, zijnde de renten vervallen den 26 Martij 1680 en den 26 Martij 1681. En dan nog negen gulden, negen stuijvers; so op het E. Classis deses jaars tot Cleve gehouden verschoten hadde.

T' Saam ad 19-9-0 . Blijft zo overig en van mij te berekenen 45-5-6.

Dewijl *a Classe ad Synodum* ben gedeputeert geworden, so ben ik den 3, 4, en 5 Junij tot Cleve in Sijnode tegenwoordig geweest. Het geen daar verrigt is, is in actis vervatt.

nopens den
uitgang uit
de school
ad 10 lb

Den 30. November is door den Prediger in Consistorio overgegeven een bevel van de Ceurvorst Brandenb. Ambtskamer, ten einde de twe stuijvers Heerenthins, so jaarlijx uit het aangekofte huijs voor de school betaalt mosten worden, door den Heere Rentmeester W.H. Ophoff *in suspenso* gelaten moghten worden.

Het bevel uitgewerkt den 27. November 1681, is berustende in de kerkekist en een copie daar van aan den H. Rentmeester overgegeven.

Den 7. December is door den Prediger gecommuniceert, dat een bevel van hem, uitgewerkt tot ondersoekingen van de tot de pastorie van Malburgen gehoort hebbende en nu verdonkerde kleene rentjens, op den H. Rentmeester Ophoff overgekomen en zijn E. ten hant gestelt is. Sijn daar op de leden des E. Kerkenraads gebeden so iets wisten, dat ter sake kon dienen, den H. Rentmeester daar met aan de hant te willen komen.

Ook is niet overgekomen een bevel aan den H. Rentmeester (mede door Prediger uitgewerkt) om Aarnd van Mook woonende te Malburgen, te reden te stellen wegens den ontvoerden tiens

pdf 100 - folio 104

uit dat stukxken lant, so aan de pastorie tiens plightig, en door hem gebout wordt tegenwoordig toegevende eenen Gerhardt Kedden. Den H. Rentmeester heeft daar op Aarnd van Mook doen citeren, die doe maals van huijs zijnde, so ras 't huijs quam den eijenaar Gerhard Kedden heeft doen overkomen, en tot mij komen, ten einde die moejelijkheid mogt afgedaan werden. Daarop accordeert eerst Gerhard Kedden over den tiens om die te mogen bij zijn lant hebben voor den tijt van ses jaren vast, en daar na so lang het nimand op seit, sullende alle jaar, (waar van anno 1682 het eerste is) daar voor geven vijff gulden Hollants op Kerstmis, telkens te betalen volgens opgericht en ondertekent accoort, berustende in de kerkenkist. Daar na aan des H. Rentmeesters huijs gegaan zijnde, accordeert ook Gerhard Kedden over den vervoeren den tiens, daar voor aan mij betalende 8-16-0.

En daar op versoekt Gerhard Kedden den Hr. rentmeester, dat dog den Ceurvorstelijke regering in sijn berigt wat goedheit gebruikken wille, ten einde voor verder moeite Aarnd van Mook mogt bewaart worden.

Den H. Rentmeester daar na de Hoogloffelijke Regering beright hebbend, soo is voor Buddingh betaalt, 6-0-0 , gld., wegens zijn zaliger vrou begraeffenis in onse kerk.

Den 4. Januarij is in Consistorio voorgelesen een request van meester Aalbert de Valk waar in hooftsakelijk begeert wiert een meerdering van tractement, om eerlijker te kunnen subsisteren. De E. Kerkenraad wel niets hebbende tegen sulck een versoeck heeft

**Anno
1682**

eghter, wegens het gepleegde misverstant en gebruikte onaangename termen, waar over suppliant te rede gestelt en serieus aangesproken is, verklaart dat voor tegenwoordig in 't versoek niet zal getreden worden, met dese bijgevoegde vermaningh dat sig suppliant zal oeffenen in het geschrevene veerdiger te kunnen lesen en zijn school op de behoorlijke tijt waar nemen. Sullende daar toe en tot alles wat de school aangaat, in 't kort een behoorlijke order gemaakt en vastgesteld worden.

Den 11. Jan. is weder in Consistorio voorgelesen een request van onsen meester Aalbert de Valk, met versoek, dat zijn gepleegt misverstant en de onaangename termen mogten gunstiglijk oversien worden en hem een discretie na des E. Kerkenraads gelieven, tot sijn

pdf 101 - folio 105

soulaas mogt toegelegd worden met beydelijke bijgevoegde beloften. De E. Kerkenraad geern siende, dat ymant tot erkentenis komt, heeft suppliant begeerte toegestaan en hem gunstelijk vereert aght Rdlr. ad 20 gld. Hollants met de herhalinge met de § praec. vermaning. De aght Rdlr. zijn suppliant door den Prediger geteld en heeft suppliant die met behoorlijke dankssegginge ontfangen, en het begeerde aanbeloofd.

Dewijl door Prediger vernomen was, dat onder de schriften van den Righter en Ouderling van Herwaarden zal gevonden wierden eenige geschrifte de reformeerde gemeente alhier aangaande, soo heeft sij sulx de E. Kerkenraad voorgedragen met verhoog dat het niet ondienlijk zou zijn, ja nootsakelijk, dat men die op een behoorlijke wijs soghte te verkrijgen. Prediger heeft aangenoomen sulx te bevorderen. En daar over, begroet des Heere Righters aan gelatene weduwe. Die dan ook sodanige schriften ten dienste der gemeente geern heeft overgegeven en mededeelt, zijnde haar Edele van Prediger daar over behoorlijk bedankt.

Den 20 Januarij heeft den Diaconus Boetbergen aan mij overgegeven een rekeningh van zijnen ontfank en uitgaaff van een halff jaar, begonnen hebbende den 7. Aug 1680 en geeindicht den 2. Febr. 1681. En bevint zig den ontfank meerder als de uitgaaff en 17-5-8. Die aan mij niet overgetelt zijn, en door mij moeten berekent worden. Aangaande de collecte in de maant September door Mr. Frederik van Gheijn ontfangen ter somma van 10-9-8. Waarvan uitgegeven sijn aan Grietjen de bode 8-0-0 volgens obligatie en dan nog 6 stuijvers aan de wed. van Beernt Beerents Kuiper en 3 stuijvers aan passanten, resten 2-0-8 die mede aan mij overgetelt zijn, moetende dan voor dese post van mij verrekent worden 19-6-0.

Op dato voorsegt heeft den Heere Borgemeester Ophoff aan mij van Stadts wegen gerestitueert 23. gulden, so door de Diaconie in A^o 1677 verschoten waren aan materialen die aangewent waren tot nodige gebruiken aan het reformeerde pastorij huijs moeten derhalven deselve van neij berekent werden bij den Diaconen ontfank.

Den 1. Febr. is in Consistorio vast gestelt dat over Paschen verandering zal gemaakt worden, in den Kerkenraadt zullende vervolgens van twe tot twe jaar daar in gecontinueert worden, en dan een Ouderling en een Diaken afgaan en wederom een Ouderling en een Diaken verkoren en behoorlijk aangestelt worden.

Des Consistorio zijn door Prediger overgelevert die schriften, so onder de schriften van den H. Rigter Herwaarden zal gevonden zijn, rakende de Gereformeerde gemeente, waar in (behalven het geen omtrent D. Hackin, het collecteren, de rekening over den Kerkenbouw, en eenige arme penningen gepasseert is en voorkomt) is specie gevonden, worden acten, nopende het Malburgse silverwerk, den uitweg aan des Predigers hoff op den paapschen kerkhoff. En dan een donatie van een begraeffplaats groot seven groeven op den paapschen Kerkhoff. Consistorium heeft geoordeelt en gewilt, dat men al die schriften bij malkander zal laten en se in de Kerkenkist opsluiten en bewaren, het welk dan ook soo is nagekomen.

Den 20. Febr. is Consistorio voorgedragen

1. de geconcipteerde schoolorder, voor onse school die den E. Kerkenraadt sodanig gevallen heeft datse geoordeelt hebben, dat se behoort afgeschreven en ondertekent en vervolgens den schoolmeester gecommuniceert en ook een exemplar in de Kerkenkist bewaart te worden, 't welk dan met den eersten zal geschieden.

2. Nopende de Obligatiën de gemeente aangaende is geresolveert, dat jaarlijx voor het veranderen des E. Kerkenraadt, den staat der selve zal nagesien worden, op dat de gemeente voor schade moght bewaart worden, en so er enige bevonden moghten worden geen suffisant onderpant te hebben, dat dan in tijts moght opgewaakt worden om sulke obligatiën of voldaan, of beter bevestight te krijgen.

3. Tot betalinge van het gekofte huijs te Malburgen heeft de Kerk gepasseert een obligatie van 200 gld. Holl. waar nu nog bij gedaan is een obligatie van 200 gld, so de Diaconie te vorderen hadde op Beernt

Beernts, de rest ad 125 gld. moet door mij daar na berekent worden. En wort so het huijs gestelt ten vollen betaalt te zijn. **A**

C. Dewijl voor desen door de Hr. Bernhard Veeren in naam zijner nu zaliger moeder begeert was, dat de Obligatie van 200 gld. Hollants so haar Edele gegeven hadde aan onse Diaconie 's jaarlijx. Wat de renten aangaant zou genoten worden van die tijtlijken Predikant om reden en ter tijt toe als boven in dit boek in A^o 1673 den 3/13 Aug. So ist dat nu voortaan de obligatie met de rente weer te goede komt aan de diaconie, dewijl des Predigers tractiment de gestipuleerde somma tegenwoordig komt te surpasseren.

B. Tot klaarder verstant nopende het gekofte huijs te Malburgen en des selfs betalinge, dient, dat het huijs gekoft is voor 325 gld. Hollants, welke betaalt zijn met voorgemelte obligatie van 100 gld. (te berenten 's jaarlijx met 5 vant 100 aan de onmundige kinderen van wijlen Jan van Mook junior en zijn huijsvrouw,) en dan met 225 gld. so ik prediger te vorderen hadde. Hier tegen heeft mij Consistorium overgegeven de ook voorgemelte obligatie op Beernt Beernts, van 100 gld. anders toegehoort hebbende aan de Diaconie, en sullende de overige 125 gld. in mijn rekening van gebeurde Kerk-en-arme-penningen, berekent en mij goet gedaan worden.

NB rakend de pastori-hoff te Malborgen

Den 28. Febr. 1682, *præsentes omnes Consistoriales*

1. De afgeschreve schoolorder is den Consistorio gecommuniceert, en van alle leden ondertekent.

2. Is de rekening van die 1500 Rijxsd. so door S. Churft. Dhl. van Brandenburg onsen Genadigsten Heer onse gemeente tot verbeteringe van des Predigers gehalt genadigst vereert zijn, voorgekomen, en hebben die Ouderlingen en Diaconen ondertekent.

3. Eindelijk is vastgesteld hier na te spreken van de jongesellen schutwesen en andere buytensporigheden.

Lunæ den 9. Martij, *præsentes omnes Consistoriales* is gearresteert, dat de collecte penningen so in dese gemeente gecollecteert zullen worden van de Diakonen voortaan in de Busch zullen gedaan worden, en alle vierendeel jaars nagesien, en dan het verschotene en behoorlijke uitgekeert worden.

pdf 104 - folio 108

Veneris den 20 Martij *præsentes omnes Consistoriales*

Is klaaglijk door den Prediger voorgebracht, hoe men komt te sien, dat leden van onse gemeente hare kinderen in de paapsche schole, lijkbegraeffnissen en zelfs in de paapse misse laeten gaan, en gebeden, dat dog niet alleen zulx ter dege mogt gade geslagen worden, maar het E. Consistorium op de beste middelen moght bedaght zijn om zulx voortekomen en te weren t welk het E. Consistorium heeft aangenomen.

Solis den 5. April *præsentes omnes Consistoriales excepto* Boedbergen is met den Prediger, de Heer Elstester Ophoff ad Classem gedeputeert.

Ben daar op met de Hr. Eltester Ophoff tot Emmerik in Classe geweest. Het geen daar verricht is, brengen de Acta mede.

Sabbath den 18. April *præsentes omnes Consistoriales*

1. Zijn door Consistorialen de gewesene Diakonen Frederik van Gheijn en G.v. Boedbergen Scholtus, voor haare genomene diensten en moeiten bedankt. En daar op tot nieuwe Diakonen aangesteld Aarnd van Wees en Stoffel Everts van Lahr van Bergherden, die dan tot behoorlijke aanneming van dese Christlike bediening door den Prediger und Eltesten Ophoff sullen versoght worden.
2. Daarop is ook den Eltester Bernhard Veeren voor sijne trouwe diensten bedankt. En tot nieuw Ouderling in desselfs plaats verkoren Frederik van Gheijn, die sulx voor de Broederen van Kerkenraad heeft aangenomen.
3. Zijn ook Acta Classis van dit jaar voorgelesen.
4. Het vierendeel van 't geslaghte heeft so Enneken Kuijpers gehadt heeft, zal de gewesenen Diaconus Boedbergen aan den Pediger restitueren.

pdf 105 - folio 109

Doe de Heer Secretaris Ophoff het huijs van den ouden secretaris heeft gehandelt heb ik tot armegelt ontfangen 3-15-0.

Nog heeft de Heer Burgemeester Tulleken aan mij om sekere reden voor de armen gegeven 9-9-0.

Den 3. Maij zijn Frederik van Gheijn, Schepen deser stadt, als Ouderlingh, en Aarnd van Wees Raatsvriendt deser stadt, en Stoffel Everts van Laar van Bergherden, als Diaconen *coram Ecclesia* in hare bedieningen bevestight.

Joris den 7. Maij *praesentes omnes Consistoriales*

Consistorium heeft geordonneert dat de afgestandene Diaconen hare achterstallige rekening binnen den tijt van een maant zullen afleggen.

Lunæ den 18. Maij

Consistorium heeft *ad Classem* so den 20. Augus tot Cleve extraordinarie, om de Brienense saak, sal gehouden worden, benefens den Prediger, gedeputeert Heer W.H. Ophoff, Ouderling, ook Rentmeester.

Ad dictum conventum ben ik alleen vertrokken. Het geen daar in voorgekomen en verricht is, leght in onse Kerkenkist.

Solis den 24. Maij.

Dewijl uijt de Classicale Acten bleek dat de Eltesten uijt dese gemeente den Sijnodo Provinciali Cliv. so dit jaar tot Wesel sal gehouden worden,

moste bijwonen, so heeft het E. Consistorium daar toe genomineert en gedeputeert den Ouderlinge Hr. Wilh. Henr. Ophoff, en daar toe een behoorlijke volmacht verveerdicht.

Den 26. en 27. Maij is de Sijnodus tot Wesel gehouden dewelk voor mij als *deputatus ad illam*, hebbe bijgewoont. Acta berusten in onse Kerkenkist. Eltester Ophoff a *Consistorio deputatus ad illam, non comparuit.*

Den 19. Junij, *præsentes omnes Consistoriales*

De noot der Kerken van het Lant van Guijlik, gelijk die in Sijnode X voorkomt, so heeft se de Prediger nog verder voorgedragen, en heeft daar op het E. Consistorium geresolveert, dat tot nakominge van gemelte XXX en begeerte in de selve, huijden over veertien dagen een extraordinare collecte bij het uijtgaan uit de Kerke, alhier gehouden en sulx heden over aght dagen van de predikstoel de gemeente op 't beweeglijxt voorgedragen zal worden, ten eijnde ijts tot verquikkinge van die nootlijdende Kerken moght versamelt en vervolgens aan haren afgesondenen behandicht worden.

Op geseijde tijt heb ik het geresolveerde de gemeente gecommuniceert, met biddinge dat ijder sigh na vermogen en selfs boven vermogen moght aantasten, en rijkelijk geven dewijl Godt den milden gever lief heeft en so middelen tot de behoeften der heijligen dat hare ingewanden moghten vertroost worden.

Sabbath, den 27 Junij, is hier gekomen D. Grambusch, *Juliacens ad collectam deputatis*, en is daarop des anderen daags de voorgenoemde collecte geschiet en van dese gemeente beijgebracht 7. Ryxdaelders die dan zijn Eerw. zijn ter hant gestelt. *Nomine judicis, et secretary cum suis* sijn door den Hr. Oudt Borgemeester Ophoff ten fine voors. nog aan mij om verder te bestellen overgegeven drie ducatons en dat daarom terwijl hare Edelheden *tempore collecte* niet præsent waren. Het ontfangene heb D. Grambusch verhandtreijkt om verder te mogen bestelt worden.

Solis den 5. Julij *præsentes Consistoriales excepto Seniore* Ophoff

Dewijl Winand van Woldenburgh tot Sevenaar, nog niet gesproken en heeft om het Capitaal, zo van dese gemeente op rente heeft, te restitueren, veel min op den verschijns dag 1/1, zijnde geweest gisteren den 4. Julij, het selve weergegeven heeft gelijk uijt kragt van gedane opsegginge hadde moeten geschieden. So heeft Consistorium goetgevonden door middelen reghtens tegen hem te weervaren, zijnde de finale resolutie opgeschort tot Senior Ophoff mogt present zijn.

Solis den 12. dito

præsentes omnes Consistoriales

In sake van Wijnandt van Woldenburg is vastgesteld, dat procurator Lippers een behoorlijke volmaght zal overgelevert worden, om *debito modo* onsent wegen ons gelt in te vorderen, en heeft de Heer Ouderlingh Ophoff aangenomen zulx te bestellen.

Solis den 26. dito *præsentes omnes Consistoriales excepto Seniore Ophoff*

Is door mij Consistorio gecommuniceert den brief, die D. Terstal Prediger tot Sevenaar, wegens Wijnandt van Woldenburghs saak aan mij geschreven hadde in dato den 15. Julij 1682.

pdf 108 - folio 112

[Het hiervolgende is in een kader gezet en is in het originele manuscript doorgestreept](#)

Inkomsten vande Klok voor de Kerk.		
De Scholt Boedbergen voor het luijen over zijn broer Jan van Boedbergen betaalt	f	0-12-8
Dito Scholt voor het luijen over zijn kint betaalt	f	0-12-8
De smit Derk Janssen betaalt voor het luijen over zijn kint	f	0-12-8
Beernt Teunissens voor luijen betaalt	f	1- 5-0
Over Trijnemens begraafnisse	f	0-12-8

Des inhalts, dat zijn Eerw. tegens toekomende October of daaromtrent onse 200 Rixdaalders met de behoorlijke interesse soude weerom geven, en betalen, ter oorsake dat ons onderpant aan sig gekoft hadde. Consistorium heeft goetgevonden den brief te bewaren en tot October of daaromtrent stil te staan en heeft sulx door mij D. Terstal schriftelijk laten notificeren. Zijnde mijn brief zijn Eerw. toegesonden, den 1. Augusti 1682.

Solis den 2. Augusti, *præsentes soli Diaconi.*

Is de Busch geopent, en hebben zig de gecollecteerde pennongen van dit vierendeel jaars door Aarndt van Wees ingesamelt bevonden ter somma van 91-2-8.

En zijn daar van uijtgegeven aan Mr. Aalbert 25 gld. zijnde zijn vierendeels jaars tractement nu vervallen. En aan den Prediger ses gld. ses stuijvers 8 penningen, so aan Hilleken de kusterin, collectanten en passanten uijtgegeven hadde.

De overige 9-16-0 heb na mij genomen, en moeten in de generale rekening berekent worden. Ook heb na mij genomen een gulden quaaïj duijten om te sien of se kan uijtgeven, of anders verhandelen. Hier van bij de naaste rekeninge.

pdf 109 - folio 113

Solis den 6. September *præsentes omnes Consistoriales*

Is den Consistorio voorgelesen een attestatie van de trou van den zaliger Hr. Righter Steven van Herwaarden en Juffr. Agneta Frijhoffs, en van den doop der drie kinderen Cornelia, Hermannus, en Reinier, eghtelijk van voornoemde Eghteluijden verwekt, en daar bij is door den Prediger gecommuniceert de begeerte van de wed. van Herwaarden voornoemd dat dese attestatie van Dominus Wilhelmus Hackin, als die de trou en doopen verricht heeft, den *publico protocollo*, het welk eerst na Hachins tijt gehouden is, moghte geinsereert worden. Consistorialen hebben geern het vernoemde versouk ingewilgt, en geordonneert dat de trou en doopen voornoemd ider bij zijn register zullen aangetekent, en de originele attestatie van zaliger D. Hachin in de kerkekist bewaart worden.

pdf 110 - folio 114

Solis den 11. Octob. *præsentes omnes Consistoriales*

Is *coram Consistorio* gecompareert Mr. Aalbert de Valk, en heeft behoorlijk genotificeert zijn beroep. Na Elst in Overbetuwe, het welk bij hem aangenomen was, bedankende derhalven de E. Kerkenraad voor zijn tot nog toe waargenomen dienst en begerende een behoorlijke dimissie en attestatie, op dat met fatsoen moght vertrekken, en zijn aangenomen dienst tot Elst aanvaarden. Consistorialen hebben Mr. Aalbert voornoemd zijn versouk geaccordeert en den Prediger versoght de versoghte dimissie en attestatie te willen verveerdigen. En Mr. Aalbert met toewensching van des Heeren zegen, zijn afscheijdt gegeven.

Solis den 18. October *præsentes omnes Consistoriales*

1. Is den Consistorio door Prediger gecommuniceert de opgestelde dimissie en attestatie voor Mr. Aalbert de Valk, die zij deselve hebben laten welgevallen. En zal deselve versgelt met ons gewoon Kerkenzegel, hem ter hant gestelt worden.
2. Aangaande het tractement, zo Mr. Aalbert voor dit lopende vierendeel jaars te vorderen zou hebben, is goetgevonden, het volle vierendeel jaars hem, hoewel binnen het selve vertrekkende, te betalen.
3. Ook heeft Consistorium goetgevonden Mr. Aalbert nog boven 't voorgenoemde volle vierendeel jaars gelt ad 25. gl te vereeren met vier ducats ad 12-12-0.
4. Over het geen so bij 't copuleren van den Burgmeester Veeren *cum suo*, voor de armen gecollecteert was, is vastgesteld, dat zulx in handen des Predigers zal overblijven en in stilte uijtgegeven worden, daar die zal oordelen het nodigst te zijn.

pdf 111 - folio 115

Den 29. October

heb ik aan Mr. Aalbert zijn dimissie verhandreikt gelijk ook zijn vierendeel jaars tractement ad 25 gld, en de vier ducats ad 12-12-0. Waar op Mr. Aalbert versoght heeft, dat dog de Heeren broederen van Kerkenraadt nogmaals op de beste wijs moghten bedankt worden, 't welk aangenomen en gedaan hebbe.

Solis den 25. Octob. *praesentes omnes Consistoriales excepto Ophoff.*

Is den Consistorio gecommuniceert een Churfürsterlich bevel van een extraordinaire collecte te zullen doen voor de Evang-reformeerde in Bieleveld, ten eijnde een kerk, zo aldaar aan deselve gegeven is, daar met te mogen repareren en behoorlijk tot den H. dienst bequamen. En is goetgevonden, den inhoud van 't selve stiptelijk natekomen, *namelijk* tegen heden over aght dagen het bevel van den predikstoel bekent te maken en dan aght dagen daar na bij 't uijtgaan uijt de kerk de collecte te laten doen door een diaconus aan de kerkdeur.

Solis den 1. Novemb. *praesentes omnes Consistoriales excepto Ophoff.*

Is de arme laaij geopent, en hebben zig voor dit vierendeel jaars de door Stoffel Everts gegecollecteerde penningen bedragen ter somma van 22-15- aan silvergelt, 5-13-0 aan goede duijten, en 18 fl. aan quade duijten. Hier van zijn uijtgegeven aan mij 6-13-8. So aan collectanten en passanten dit vierendeel jaars verschoten hadde, item aan Aarnd van Wees 4-1-0, so hij dan witte brood bij 't H. Avondmaal, schoenen, en broot voor Enneken Kuijpers en verschot aan passanten te vorderen hadde

pdf 112 - folio 116

en dan aan Mr. Christoffel Smelsingh 2-0-0, so hij wegens meesterloon van Enneken Kuijpers en haar kinder te vorderen hadde. De uijtgaaff bedraecht zig dan 12-19-8. Dese afgetrokken van de gesamelde somma, so blijft overigh 15-13-8. Dese moeten van mij berekent worden. Ondertusschen moet mij het vierendeel jaars tractement, en ook de vereeringe ad 7 stuver so aan meester Aalbert gegeven hebbe, goet gedaan worden. De quaij duijten moeten apart verrekent worden.

Den 9. Nov. heeft de Hr. Borgemeester Ophoff van Cleve mede gebracht de suppliken. So ik voor 19 dagen aan de Hoogloffelijke Regeringe overgegeven hadde, geapostilleert tot onsen contentement. Zijnde over de 100 Rijxdlrs, so tot den kerkenbouw alhier in anno 1687 den 8. Maij verschreven zijn, hebbende ook des wegen den Hr. Righter alhier een bevel gekregen, waarvan de Copia berust in de kerke kist.

den Pastori
hoff rakende

Ook heeft de Heere Doctor, Raadt en Lantschrijver, Himmen, metgebracht een bevel, en volgens het door mij gesupliceerde, in commissis gehadt, opt naauste informatie te nemen, over de so genaamde Malburgse klok in dese stadts kerktoorn hangende, over den Ossenkamp gehoord hebbende tot de pastorie van Malburgen, en om de kinderen van den ouden Will te doen uijtkeren de schriften, die sij aangaande de pastorie tot Malburgen, bij zig hebben moghten. Het geen zijn Edele hier over verricht heeft, is mede door zijn Ed. na Cleve genomen.

Solis den 8. November

Is ook wederom door den Hr. gecommuniceert een Churftl. bevel tot den extraordinare collecte voor de Lutersche in Zerbst, welke ook nageleeft is, zijnde dese gemeente toegeleght 3. guldene stukken. Zo gedaan den 8. November. De Bieleveltse gemeente zijn toegeleght 8 gulde stukken, en zijn aan de Hr. Registrator idem overgetelt.

pdf 113 - folio 117

De voornoemde gulden stukken zijn den Heer Registratori en Secretaris H. Huls over geleverd.

De preekstoel verzetten NB

Dewijl den Heere Drost Vrijheer van Wittenhorst, etc. het versetten van den predikstoel schriftelijk in dato den 19. October en dan mondelijk in bijwesen van den Heer Commissarius en Lantschrijver Himmen, den 4. November toegestaan en goetgekeurt had, is daarop de zelve vervolgens den 10, 12, 13, 19 en 16 dito door Mr. Frans van Helmont versett, namentlijk onder des Churvorsten glas tegen den gevel aan. Sullende des Heern Drosten gestoelte geset worden volgens zijn welgeb. goetvinden.

Solis den 22. Novemb. zijn tegenwoordig geweest den gehelen brede Kerkenraadt.

Prediger heeft voorgedragen, hoe nodigh het zij den vacerenden schooldienst door een bequaam schoolmeester te besorgen en vertoont, datter eenige zig in eijgener persoon en enige door voorschrijvinge, gerecommandeert hadden. En begeert, dat dog de broederen alle wilden mede omhoren na een bequaam subject, of, so er die niet moghten voorkomen, datse in de vrese des Heeren, uijt de gerecommandeerde in 't kort den besten moghten aanstellen. Alle Consistorialen hebben goet gevonden, dat men nog wat waghten zou, en inmiddels nog na de een en d'ander vragen. Dog dat evenwel ten eersten den schooldienst zal moeten besorgh't worden.

Den 27. dito heeft Heer Burgemeester Veeren, omdat met sijn liefste buijten de Kerk in haar hujs getrouwt was, tot een vergoeding aan den Kerk gegeven ses ducatonen, ad 18-18-0 die van mij moeten berekent worden.

pdf 114 - folio 118

Den 7. Xbris (Decembris) heb ik voor Enneken Kuijpers betaalt het haar verordineerde en toegeleghte halff verken, met 9-12-7. Dese zijn weergegeven.

Den 1. Decemb heb tot Cleve wederom een request aan de Hoogloffelijke Regeringe over de 50 Rxdrls bruchten van het convent alhier, tot betalinge op onse 100 tot den Kerkenbauw in naam onser Genedigsten Heers. Ao 1657 den 8. Meij overschreven, overgelevert met twe bijlagen, namens den attestatie van E.E. Magistraat, certificerende dat de voornoemde 50 Rxdrls bruchten zijn, en dan een verordnung aan onsen Hr. Righter, dat sijn E. die bruchten aan onse gemeente overtellen zoude *de quo ordim* hier boven in dato den 4. Novemb. Op die supplijcquen heb daemals niet kunnen verwerven zijnde de supplijcquen met de bijlagen aan den Heere Secretaris Reiman overgegeven, en daar bij verbleven.

*** den hoff binnen dese stadt is den 20. Febr. 1698 verkoft aen Schepen Rits voor M (=1000) gd, soo te verrenten tegens vijff ten hondert.

Den 13. Decemb.

præsentes omnes Consistoriales

Sijn door den Prediger voorgedragen enige personen, die den schooldienst alhier ambieerde en ook enige getuigenissen van eniger personen en qualiteiten. Consistorium heeft goetgevonden, dat er wat nadere informatien moghen genomen worden en over de voorgedragene, en over die nog behalven die gerecommandeert zijn 't welk den Prediger en Borgemeester Ophoff belooft hebben te zullen verrichten.

Den 20. Xbris (Decembris)

præsentes den helen breiden Kerkenraadt excepto Seniore Ophoff.S

Is gecompareert Adriaan Crijnen de Moij schoolmeester tot Voorst, (met een recommandatie van D. van Rhijn van Arnhem, dat sijn Eerw. als gewesen Inspector

Classisistie gegeven hadde) en begeerde, dat de H.H. Kerkenraadt consideratie voor zijn persoon

pdf 115 - folio 119

geliefden te nemen. Consistorialen, die het singen ende lesen van suppliant gehoort het schrijven gesien, en voorts over suppliants qualiteijten, als rekenen, Frans spreken, en lesen en ook wat Hoogduijts schrijven, gelijk ook dat sijn huijsvrouw meijtsjes leerde naajen en breijen, mondelijke onderrigtinge genomen hadde, hebben eenpaarigh geoordeelt, dat suppliant zijn versoek mogt toegestaan, en sijn E. tot voorlesen en voorsingen inde Kerk, en tot den schooldienst van onse gemeente bevordert en aangenomen worden. Hierop is suppliant binnen gekomen, dien dan, het geen hij te verrighen zou hebben, als voorlesen en voorsingen inde Kerk, en het neerstige schoolhouden met de jongens volgens de schoolorder van onse Kerkenraadt alhier opgereght is voorgedragen, gelijk ook den soberen toestand van onse gemeente, en bijzonder den Schoolmeester, als hebbende niet anders als het gesette schoolgelt, vrije woninge, een hof in, en een buijten de stadt, en dan nog alle vierendeel jaars vijffentwintich gulden Hollants. Edogh nog boven dat, een nieuw jaar, so groot en schoon het de E. Kerkenraadt geliefte verordenen welke verordeningh gereguleert wort wel na tijts gelegentheijt, maar allermeest, na dat sich imandt namens Schoolmeester en omtrent zijnen Prediger, en Kerkenraadt, en Gemeente en School komt te gouverneren. Suppliant alles hebbende aangehoort heeft verklaart wel genegen te zijn, den voornoemde dienst op geseide conditien aantenemen, indien de Heer broederen hem daar met geliefde te begunstigen. Consistorialen hebbende nu desen mael en gaven gehoort en genegentheijt gesien, hebben sodanig gevallen daar in gedragen, datse oversiende alle andere, die zig ook aangegeven hadden, den voornoemde Adriaan Crijnen de Moij eenpariglijk hebben gelieven te stemmen en vervolgens aantenemen, welke bevonden aanneming niet alleen van suppliant met mondt en hantgevinge dankelijk aangenomen, maar met volgende ondertekeninge bekrachtight is. De aanneming is geschiet, den 20. voornoemde en dese ondertekeninge den 1. Jan. 1683.

A Crijnen de Moy

pdf 116 - folio 120

Van welke tijt dit aangenomenen tractement moet gerekent worden.

Den 31. 10bris (Decembris) heeft Senior van Ghijn de rekeninge van den ontfank der armen penningen, (van den 5. Febr. tot den 3. Aug. 1681, so door sijn E. als doemalige Diaconus dese Kerk gecollecteert zijn, sig bedragende ter somma van 89-17-0) en van zijnen uijtgaaff in dat halff jaar, ad 82-15-4 gelijk ook zijn rekeningh van den 4. Febr. 1682 tot den 3. May 1682 zig bedragende den ontfank 64-16-0, en de uijtgaaff 62-4-8, aan mij overgelevert, bevindende sig dat in dese twe rekeningen meer ontfangen als

uijtgegeven is, eerst, 7-1-12 en dan 2-11-8. t samen 9-13-4. Dese zijn aan mij met 2-2-0, cleefs gelt, en quade duijten, so van zijn ontfangen penningen nog overig gehouden hadde en voorts met 7-11-4, Hollants betaalt en voldaan.

En moeten nu door mij de ontfangen penningen berekent worden.

Anno 1683
den 1. Januarij

præsentes omnes Consistoriales excepto Diacono van Laar

Is voorgelesen de dimissie van onsen aangenomen Schoolmeester Adriaan Crijnen de Moij, so door sijn E. van Voorst mede gebracht was, en is de selve in behoorlijke termeijn gevonden. En neemt van dese tijt zijn tractement, so bij de aanneming belooft is, een aanvank.

pdf 117 - folio 121

Solis den 10. Jan

Præsentes omnes Consistoriales

I. Den Prediger heeft gecommuniceert dat Senior van Gheijn zijn rekeningen aangaende den ontfaank en uijtgaaff van arme penningen door sijn E. als Diaconus gedaan, overgegeven hadde, met versouk dat Consistorialen de selfde gelieven moghten natesien. Consistorialen laten dit bij 't nasien van den Prediger berusten en houden't voor een afgedaene saak. De rekeningen berusten in de Kerkekist.

2. Dewijl vast vermoedt wort dat verscheijde collectanten, gelijk tot nog toe, ook so vervolgens zullen overkomen, en sig aangeven, en dat Consistorium weijnigh kans sien om de selve te verquikken ten sij extraordinare collecten aangestelt worden, so ist, dat haar EE. goetgevonden en vast gestelt hebben gelijk haar EE. vast stellen mits desen, dat alle biddagen door een Diaconus aan de Kerkdeur een extraordinare collecte zal ingesamelt worden, en dat die penningen die dan gegeven worden met alle bedenkelijke wijsheit sullen verdeelt, is aan met behoorlijke attestatie versiene collectanten na gelegentheijt uijtgegeven worden.

3. Nadien den aangenomen Mr. Adriaan Crijnen de Moij zijn goet, vrou en kinderen bekomen, en daar aan aghit gulden gspendeert heeft, so ist dat Consistorialen goetgevonden hebben den selven sodanig vrachtgoet, edog *sine consequentia*, te vergoeden, of dat Prediger selve gelieven moghte de vracht aan den schipper te betalen, 't welk ook aangenomen is.

Nopens
het huijs
van den
predikant

De RaadsHeer Courman heeft ontboden en daarop is aan zijn Weled. toegesonden sodanigen steenen deurraamt met de daar toe gehorende deur, als hier aan ons pastorijs huijs voor in de gevel gestaan heeft. Komt de kerk daar voor te goede 22-0-0, die door mij moeten aan de Kerk goetgedaan worden.

Nota dit is geschiet Anno 1678 a 1679

pdf 118 - folio 122

Solis den 31. Jan.
ante meridiem
præsentes omnes Consistoriales

1. Is vast gestelt, dat men den Schoolmeester de Moij tegenwoordig zal bijbetalen, den tijt dat hier geweest is (en dat men zulx uijt discretie zal doen met 12-10-0), op dat dan naderhant telkens bij het openen van de laaij juist zijn vierendeel jaar moge vol zijn, en betaalt worden.

2. Senior van Gheijn heeft uijt de naam van Balthus van Eijll burger van Arnhem (die alhier onlangs met Isaac de Jode een seker accoort gemaakt hadde, op conditie, dat hij vijff en twintigh gulden aan de gereformeerde armen zou geven, so hij het selve niet binnen den gestelden tijt quam te voldoen] voorgedragen dat de E. kerkenraad om redenen met hem over dese somma gelieven mogte gunstiglijk en met discretie te handelen, alsoo het hem wat hart zou vallen de hele 25. gulden te betalen. Consistorium heeft geoordeelt, dat men sonder gelt te sien en te ontfangen, over geen accoort hoort te spreken, maar dat discretie zal plaats grijpen als de betalinge in 't kort op een vriendelijke wijze komt te geschieden.

3. Is ook vast gestelt dat onse tegenwoordige kusterin, Hilleken Heuken, weduwe Hendrik Woldurp, voor den dienst so zij aan de Kerk en Kerkenraadt doet, boven haar collecte, die se alle vierendeel jaars bij de gemeente aan hare huijsen doet, ook uijt de collecte penningen in de Kerk noch zal bekomen 3-3-1 alle vierendeel jaars, en salmen sig hier na bij 't openen van de laaij voortaan reguleren.

post meridiem
præsentes ut ante, excepto Senior Ophoff

Is de laaij der collecte penningen door Diaconus van Wees het verlopen vierendeel jaars in de Kerk gecollecteert, geopent, en zijn in de selve bevonden 47-3-0, aan silver

pdf 119 - folio 123

gelt in goede duijten, en dan een gulden aan quaij duijten. Hier van zijn uijtgegeven aan Meester de Moij 12-10-0, aan den Prediger 10-8-7, en aan Diaconus van Wees 3-4-

0 tsaam 26-2-7. Vande resterende 21-0-9 heb afgenomen om aan behoeftige uijtgedelen 6-0-0. Blijven derhalven nog overig en te berekenen 15-0-0. Hier van zijn volgens voorheen genomen resolutie aan de kusterin nog gegeven 3-3-0. Rest so 11-17-0.

In Februario

Op biddagh is voor behoeftige en collectanten ectraordinare aan de kerkdeur gecollecteert, 5-16-0, en zijn deselve gedaan in de grote laaij.

Den 21. Febr.

praesentes omnes Consistoriales excepto Diacono van Wees

1. Is voorgelesen den brieff van Dg. Terstal waarvan *in hoc protocollo in actis* den 26. Julij 1682 en geordonneert, dat Prediger nogmaals aan Dg. Terstal zal schrijven, dewijl niet alleen den in den brieff gemelden October maar nu ten naasten bij Februarij daar aan volgende voorbij is, ten eijnde ons Capitaal ons op de soetste wijs moge behandigt worden, en dat ten eersten.
2. Dewijl seker Goossen van Brink in de school woorden tegen den schoolmeester (ten oorsake dat die Goossens suster had doen weggaan omdat se onnutte en verrotte woorden en raadsels verspreide) gemaakt heeft, is goetgevonden den hr. Righter daar over te begroeten, om te vernemen wat best gedaan moght worden, ten einde sulx als gants onbehoorlijk niet meer geschieden moghte. Mijn heer den Righter heeft Goossen voornoemd daar op voor sig genomen en doorgestrecken, waar bij het dan voor dat maal is gebleven.

pdf 120 - folio 124

Praesentes omnes Consistoriales excepto Diacono van Wees.

Lunae den 19. April

1. heeft den Prediger gerelateert, dat mondelijk met D. Terstal over het bewuste Capitaal gesproken heeft, en dat sijn Eerw. tegen Meij t selve soude weder overleveren.
2. Is met den Prediger ad Classem, so dit jaar tot Gogh sal gehouden worden, gecommitteert en bevoelmachtigh Eltester Frederik van Gheijn.

Ad Classem tot Gogh ben alleen geweest, sijnde Eltester van Gheijn wegens ongelegenheit aan sijn huijs geexcuseert. De Classis is gehouden den 27. en 28. Aprilis.

Praesentes omnes Consistoriales

Mercurij den 5. Meij.

1. Is de collecte laaij geopent, en dit verlopen vierendeel jaars door Christoffel Everts van Laar Diaconus ingesamelt aan goet gelt 47-4-8, en aan quaij duijten 15 stuijvers, behalven dat nog alle sondagen volgens gewoonte aan Enniken Kuijpers ses stuijvers uijtgegeven sijn. Hier van sijn den Prediger voor verschot, volgens specificatie, gerestitueert, 16-5-0, en aan Diaconus van Wees volgens quitantie 5-17-0, aan de kusterin gegeven 3-3-0 voor haar vierdel jaars gehalt en aan den schoolmeester de Moij, 18-14-0 sijnde de overige 6-6-0, tot suppleringe van sijn verlopen vierendeel Tractement door Burgemeester Veeren in minderinge van de 25 gld., so de Stat voor 't jaar 1682 betalen moet, bij gebracht,

pdf 121- folio 125

restende ons van de Stadt nu nog 18-19-0. De uijtgaaff dan van de collecte pennongen bedraagt sig 43-19-0, waar uijt blijkt, dat 3-5-8 goet gelt meer sijn ontfangen, en door mij neffens de quade duijten moeten berekent worden.

2. Acta Classis sijn Consistorio behoorlijk gecommuniceert.

3. Is goetgevonden aan Dominus Terstal een erinneringh te doen, over het bewuste Capitaal, ten einde het nu volgens versprekinge mogt gerestitueert worden. En sal sulx den Prediger verrichten.

Solis den 9. Meij

praesentes den bredden Kerkenraadt *excepto* Boetbergen Oudt Diaken.

1. Is de extraordinare collecte voor de collectanten ingesamelt, en heeft sikh de selve bedragen ter somma van 7-8-8.

2. Sijn door den Prediger voorgedragen de rekeningen so van ontfank als uijtgaaff van alles dat hij t zedert sijn sijn alhier tot dato deses, voor de Kerk ontfangen en uijtgegeven heeft. En heeft de E. Kerkenraadt, die rekeningen, gerevideert, is sodanig bevonden, dat den Prediger boven den ontfank (so sig bedragen heeft vijffhondert veertigh gld., twaalff stuijvers, ses pennongen) uijtgegeven heeft, een hondert elff gulden, vijff stuijvers en twe pennongen, bij welke den Prediger nog aan komen van de kerk, twe jaar rente van de hondert gulden van Enneken Peters gewesene huijsvrouw van Coendert Prick, t laatst vervallen sijnde den 21. October 1682. So de Kerk moet berenten ook nog twe jaar rente van Beth van Oosterbeekx hondert gulden. t laatst vervallen sijnde den 26. Martij 1683. So de Kerk ook moet betalen

so dat den Prediger suiwer aankomen hondert een en dertigh gulden vijff stuijvers en twe pennongen. Dit is bekend en de rekeningen bij Consistorialen W.H. Ophoff Senior. B. Veeren, Exsenior, F. v. Gheijn Senior, Christoffel Everts en Aarndt van Wees Diakonen ondertekent, sijnde een van de selve geleit in de Kerkenkist, en een van den Prediger selve voor sig genomen, en weggeleijt.

3. Heeft den Prediger aangewesen dat de Kerk te goet heeft aan Lomans Erffgenamen vijfftien gulden, aan Rutger van Essens Erffgenamen vijfftien gulden, aan Balthus van Eijll vijff en twintig gulden, en aan Rutger van Essen tien goltgulden, en dat de Kerk nog in voorraadt heeft enige esterikken en kalk.

En is de Kerk tot heden toe aan niemant, vermits dat men weet, ijts schuldigh, als aan de kinderen van den jongen Jan van Mook een hondert gulden, berent wordende met vijff gld. alle Meij.

NB. ook quam de Kerk nog wegens Beth. van Christoffel van Assen tot Amsterdam 40 gld. Maar die man is banquerot gegaan.

Jovis den 27. Mey praesentes omnes Consistoriales.

privilegium
rakende het
pastorihuis
en tuijn

1. Is voorgedragen de onlust tussen onsen Magister de Moij, *cum suis*, en de wed. Woldorp onse kusterinne. En goet gevonden, dat dewijl aan den schoolmeester meer, als aan de kusterinne gelegen, de kusterinne van woning ten eersten na Pinxteren sal veranderen. En dat magister de Moij in rust en vrede in sijn woning sal verblijven. En alleen de deur na de straat gebruiken, dewijl bij den koop en timmeringe van dat hujs goetgevonden en vast gestelt is, dat het agterste met bleijkvelt en hoff tot dienst des tijlijken Predigers sal sijn, en van dien na sijn goetvinden alleen gebruikt worden, t welk bij desen vernieut en vastgesteld wort.

2. Is goetgevonden, dat Mr. Beernt Beernts en Jan Beerns, gebroeders,

door Seniores Ophoff en van Gheijn sullen gesproken worden, of datse meer en speciaalden bevestigingen en versekering sullen stellen voor een Capitaal van 300 gld. so sij op rente genomen hebben voor haar moeder, off datse anders dat Capitaal met de interesse daar van tegen den verschijnsdag sullende sijn den 11. September deses jaars 1683 sullen restitueren.

Boven staande is door de Seniores aan Meester Beernt Beernts voorgedragen, den 28 Meij 1683. Die dan tot antwoord gegeven heeft, dat met sijn broeder, den Prediger daar over soude begroeten.

Den 29. Meij sijn daarop Beernt en Jan Beerns, gebroeders, bij den prediger geweest en hebben de obligatie nagesien, en versoght, dat men tot speciaalde hypotheek sou nemen twe stukken lant so haar moeder nog vrij hadde. Prediger heeft aangenomen daar over met Senior Ophoff te sullen spreken, en dan de gebroeders voornoemd het goetvinden, te sullen communiceren.

1683

Den 13. Junij ben ik tot Emmerik beroepen, en is mij den 21. dito het selve beroep in forma gepresenteert door de Heeren D. Timmer, Righter Masschop, en Burgemeester Muller. Het welk dan den 22. dito in des Heren vrees heb aangenomen, sijnde door de Heeren Consistorialen aan de afgesondene Emmerikse Heeren toegestaan dat mijne behoorlijke dimissie sal kunnen bekomen, als die hier na vorderen.

Burgeneester Ophoff heeft aangenomen door kenners van lant, t lant door Beernt Beernts gepresenteert, te laten besien.

pdf 124 - folio 128

Op den 1. Julij heeft Meester Fredrik van Gheijn bij brandender keerse in 't Raathuijs deser Stad voor onse gemeente gekoft het huijs en erff van Herman Morters *cum suis*, sijnde erffgenamen van wijlen Judith Jansen, gewesene huijsvrouw van Rutger van Essen, voor een somma van 52 gld., een gld. voor een hoge afgetrokken, blijft 51 gld. die den Prediger, benefens onraadt, sal betalen, en naderhant als behoorlijk gerepareert is, met het geen daar aan verschoten heeft, berekenen.

Den 6. Julij 1683 heeft den Scholt de rekening van den ontfaank der collecte pennongen, so door hem als Diaconus van den 6. Augusti 1681 tot den 1. Febr. 1682 in onse Kerk ingesamelt sijn, sig bedragende ter somma van 88-8-6, gelijk ook de uijtgaaff die wegens de Diaconie en Kerke gedaan heeft, sig bedragende ter somma van 71-10-0, aan mij overgegeven. En blijft den Scholt nog schuldigh aan de Kerk, suiwer 16-0-0, sijnde de overige 18. stuijvers en 6. pennongen, door hem aan mij overgetelt, die door mij moeten berekent worden, benefens twe gld. quade duijten, so mede in rekeningh ingebrocht en aan mij overgegeven sijn.

Solis den 1.1 Julij 1683, *praesentes omnes Consistoriales.*

1. is Consistorio gecommuniceert de rekening van den Diaconus Boedbergen. En laat 't het E. Consistorium bij het so even daar van aangetekende berusten.

2. Is gecommuniceert den brief van D. Terstal de dato den 23. Junij 1683. En had het E. Consistorium gewenst dat het Capitaal *cum interest* volgens briefs beloften van D. Terstal

pdf 125 - folio 129

voordesen gedaan had gerefundeert geworden. En dewijl sulx niet geschiet en is, besloten, dat nogmaals door den Prediger D. Terstal tot spoedige betalinge sal aangesoght worden.

Nopens een
bank

3. Dewijl het gestoelte van Juffrou Schrooijsteen van Malburgen, om het versetten van den predikstoel ook heeft moeten verset worden, so heeft den Prediger voor desen met dito Juffrou daar over gesproken hebbende, de selve laten versetten, en op kerkx kosten laten vermaken op so een wijs die nu staat en is. Sijnde daarom de versetting en veranderinge op kerkx kosten gedaan dewijl dito juffrou die bank aan de kerk vereert heeft, op conditie dat so langh haar Edelheit leefde, door haar en de hare sou gebruijkt worden, maar dat na haar doot de selve alleen voor de Kerk sou sijn. En heeft daarom het E. Consistorium besloten, dat juffrou Schrooijsteen of imand van de hare ter kerke komende, de bank vrijlijc sullen beslaan en gebruijken. Dat anders de aghterste sittinge sal sijn voor oude Consistorialen, des Predigers vrienden, en andere fatsoenlijke menschen. En de twe voorste sittingen voor des Predigers vrou en kinderen, en die 't 't Consistorium meer sal gelieven te vergunnen, onder beding dat die daar in sitten willen en komen een discretie des wegen aan de Kerk jaarlijx sullen gehouden sijn te geven.

4. Is goetgevonden, dat het huijs door Meester Fredrik van Gheijn voor onse gemeente gekoft, voor het nodige sal gerepareert worden. En dat het bij provisi door de kusterinne Hilleken wed. Woldrop sal bewoont worden. En dat voor haar beest wat opgeslagen en in den hoff gemaakt sal worden.

pdf 126 - folio 130

Mercurij den 4. Augusti 1683.

1. Is de collecte laaij geopent en hebben sig de gecollecteerde pennongen in dit vierendeel bedragen aan silvergelt 37 – 16 – 0, aan duijten die goet sijn 6 – 16 – 9 pen., aan quaij duijten 1 – 0 – 12. Sijn ook door den Heer Burgemeester Veeren gegeven 18 – 19 – 0. So nog van het schoolmeesters tractement de Anno 1682 resteerden. Tsamen aan goet silve rgelt en duijten – 63 – 6 – 4.

Hier van uijtgeven aan den Schoolmeester 25. gld. voor sijn vierendeel jaars gehalt nu vervallen, aan den Prediger wegens verschot 5 – 2 – 0, aan de kusterin voor haar gehalt 3 – 3 – 0, aan Diaconus van Weer 3 – 10 – 0, aan vrou de Raaths schort en het maken 6 – 9 – 8, uijtmakende tsaamen 93 – 4 – 8. Resten so 20 – 1 – 12. Hier van moet Aarnt

van Weer nog betalen 8 – 10 – 0. De rest ad 11 – 11 – 12 moet door mij berekent worden benefens de gnade duijten ad 1 - -0 – 12.

2. Om de rekeninge van de collecte so voor dese gemeente gedaan hebben te doen en af te doen, sijn gedeputeert Eltesten Ophoff, Veeren en van Ghein, daar ik dan *suo tempore* ook de selve voor afleggen sal.

3. Om de rekening van Senior van Ghein van sijn gedane collecte in en omtrent Steenwijk na te sien en af te doen sijn gecommiteert, benefens den Prediger, Eltesten Ophoff en Veeren.

4. Hebben de Consistorialen geresolveert om metter tijt weer tot een beroeping te treden, den een en anderen pastoren aus S.S.M.C. [?] te horen en hier te laten prediken.

pdf 127 - folio 131

5. Van Dng. Terstal heeft Senior Ophoff, die sijn Eerw. mondelijk gesproken heeft, gerelateert, dat aanstande vrijdagh bescheijt sou komen, hoe het met ons gelt sou gaan.

Den 20. Augusti sijn mij door de wed. Boetbergen toegesonden 1 – 5 – 0 voor het luiden onser klok bij de begraeffenissen van Hermannus van Boetbergen haar soon en Godefrind van Boedbergen haar man, begraven op den kerkhoff. Den eersten den 31. Julij en den laatsten den 10. Augusti, sijnde Hermannus tot Arnhem sig badende, verdrongen en den Scholt aan 't water gestorven.

Bij den doop van Hr. Burgemeester Veerens kint is voor de arme gegeven 5 – 14 – 0, die uijtgegeven sijn aan Jantje Hoeven 3 – 0 – 0, aan Enneken Kuijpers 1 – 10 – 0 en aan Vrou De Raat 1 – 4 – 0 met kennisse van Senior van Ghein.

Voor vrou van Weer sijn 14. tonnen turff door schipper Hendrik metgebracht, onder de arme verdeelt, als aan Enneken Kuijpers 6. tonnen, aan Jantjen Hoeven 6. tonnen en nog twee tonnen aan een ander arm vrou, hebbende ider ton gekost 6. st. en een st. van vracht.

Senior van Geijn heeft met mij de quijt besoeking verrigt den 2. Sept.

Door de Heeren Ophoff en Veenen, gecommiteerde tot de collecte rekening, sijn Senior van Ghein voor sijn moeiten, en aangewent devoir in sijn collecte in en omtrent Steenwijk toegelegt 6. gulden desen 4 Sept. 1683.

Den 5. Sept. heb mijn afscheijts predikatie met de woorden Salomons Ecclesi 12: 13-14 gedaan.

pdf 128 - folio 132

Den 29. Sept.

Presentes de gecommiteerde tot de rekening over de door mij, ten dienste van onse gemeente in 't gemeen en van de sig vol in 't bijhouden allenthalven gecollecteerde gaven gelijk het geene in een swart collecte boekje aangetekent staat, en geleit is in de Kerkekist.

Eerst is de rekening in duplo verveerdigt en behoorlijk met malkanderen nagesien sijnde, doe met het collecteboek vergeleken, en het een met het ander accorderende bevonden, hebbende sig den ontfaank bevonden int gegeve 4045 – 10 – 10. De geld uitgaaff daar tegen, 2315 – 5 - 8 sijnde so meer ontfangen als uijtgegeven 1730 – 5 – 0. Sijnde van dese somma ten dienste der school beleit, gelijk in de rekening is aangewesen, 1532 – 10 – 0. De overige penningen ad 197 – 15 – 0 sijn bij den Prediger nog berustende, en heeft ook van het uijtgedaane gelt aan renten *ut ex cumputo patet* ontfangen 125 – 9 – 0 en sijn so tsamen bij sijn Eerw. 323 – 4 – 0 berustende. Van dese 323 - 4 – 0 sijn den Prediger toegeleit 131 – 5 – 10. So sijn er volgens rekening wegens de Kerk gehouden den 9. Meij 1683 aan de Kerk verschote en te goet gehouden hadde, gelijk den Prediger over die voldoeninge sig mits deses bedankte. Die 131 – 5 – 10, nu afgetrokken van de 323 -4 – 0, so blijft nog overig in handen des Predigers 191 – 19 – 0.

De gecommiteerde tot de rekening hebben gelieven te verordenen, dat van dese somma den Prediger tot een recompens voor sijn moeiten sal gelieven te kopen Biblia Polyglotta Anglica, en *Critica cum notis Doct: vinoram* en de overige penningen of te berekenen of ergens uijt te geven, daar sijn Eerw. gelieft.

De Prediger heeft weerom de H. broederen voor dese goetheit en resolutie bedankt, sullende dat boek in *eternam memoriam* bewaren.

pdf 129 - folio 133

Hier op is de rekening gesloten, behoorlijk vertekent en met de quitantie tot de uitgaaff behorende in de Kerkenkist geleit. So gedaan tot Huijssen desen 29 Sept. 1683.

Is mede door de Heeren gecommiteerde goetgevonden en gearresteert, dat D. van Leeuwen, voor het karren, graven, poten, mesten en somervoren van het lant tot Malburgen, gehorende aan de pastorie, toekomende jaar 1684, sal genieten een vierde part van 't winterkoorn so nu gesaait wort. Dat is den bouman heflft, en D. van Leeuwen en den Prediger, die sijn sal, de helft en dat dan Dominus van Leeuwen niets meer sal te vorderen hebben.

Actum ut supra.

Den Prediger heeft in *sui memoriam* aan den Consistorio vereert 4, bijbels in quarto, ten eijnde die altijt tot dienst des Consistoriums overblijven en bewaart worden moghten.

De overige penningen so boven de *Biblia Critica* nog overschoten van de collecte penningen sijn door den Prediger uijtgegeven, daar se so seer van noden waren.

Den 26. October heb aan den Hr. Senior Ophoff vertoont, den ontfaank en uijtgaaff der op de biddagen Extraordinaire ingesamelde penningen, en derwyl ontfangen waren in Februari, Majo et Aug. 1683 20 – 18 – 10 en uijtgegeven 11 – 12 – 0, so blijft nog overig 9 – 6 -10, dewelke in een gelt sakje in de kerke laaij sijn blijven liggen, sijnde van die laaij aan Senior Ophoff den sleutel overgegeven.

pdf 130 - folio 134

Mercurij den 27. October

Præsentes Senioris Ophoff, Van Gheijn, Ex-senior Veeren, Diaconus van Wees.

1. Prediger heeft aan de presente heeren overgelevert alle de sleutels tot het pastorie huijs, poort en binnen en buijten hoff, ook tot de Kerkekist gehorende.
2. De heeren toegewenst des Heeren gedurigen zegen, het spoedig beroep eenes anderen Predigers serieus gerecommandeert, en so fijn afscheit van haar genomen.
3. Versoght, dat sijn dimissie bij de eerste gelegenheit moght verveerdicht en hem toegesonden worden.
4. Gerecommandeert de school en schoolmeester, en de kusterin Hilleken, dat de Heeren aangenomen hebben.
5. In de Kerkenkist vertoont alles tot de Gemeenschaps des H. Avondmaals en voorders de boeken en geschriften tot de Kerke gehorende.
6. Het geen nog te berekenen is, sal den Prediger tegen Paaschen berekenen.

Den 22. Februari dewijl dominus van Leeuwen bij sijn vertreck te berekenen hiel eenige ontfangene quade duijten en goet silvergelt ter somma 17 gl. 11 st. en daer tegen te vorderen hadde een jaer rente van de hondert gulden van de vrouwe Pieck. Vervallen den 21. October 1683. Noch de rente van de 100 gl. van bede vervallen den 7 Martii 1684. En wegen voor de Kerk betaelde rekeninge ____ ad 14 gl. 7. stuijvers en oock den quaede duijten weer gedaan ____ 17st. en op het uijtgeven van de andere verlooren 10 st: samen sijnde ____ 25 -14 - 4, soo blijktt dat de Prediker Leeuwen boven het ontfangene aen comt 8 – 2 – 14, die hem met dese goet gedaan sijn.

Dese 100 en seventig gld. ses duiten, 2 penningen sijn door de wed. Veeren afgeleijd den 20. Januarii 1698. Soo wederom beleijd sullen worden mettertijt .

pdf 131 - folio 135

Anno 1685 den 23. Febr. is met Dom. Caspar van Leeuwen de reeckeningh wegens het huijs van Harmen Mortens affgedaen, hebbende sich volgens reeckeningh bedragen de summa van hondert vier en twintigh gulden veertien st. is f 124 - 14
Item wegens restanten van de collecte penningen te saemen de summa van drie en dartigh gulden twee st. segge f 33 – 2
Noch komt Dom. van Leeuwen wegens de aen de andere sijde staende post ad acht gl. 2 st. 14 penningen *facit* f 8 – 2 – 14

Noch voor schachten voor Mr. De Moij *facit*

f 2 – 8

f 168 – 6 – 14

Volgens affreeckningh over de collecte penningen geschiet den 29. Sept. 1683 hadde Dom. van Leeuwen noch in te nemen de summa van vier hondert gulden, die dan aen renten hebben ingebrocht de summa van seventigh gulden also te saemen in eene summa vier hondert seventigh gulden segge

f 470 – 0 – 0

Hier van moet affgaen de summa van hondert acht en sestigh gulden ses st. 14 penningen als hier boven te sien is segge *facit*

f 168 – 6 – 14

blijft also voor de Kerke noch

f 301 – 13 – 2

overigh de summa van drie hondert een gulden dartien st. 2 penningen.

Hier op heeft Dominus van Leeuwen een afsignatie gegeven op de Burgermeester Ophoff de summa van twee hondert negen en twintigh gulden, over die selve affgetrocken van die bovenstaende 301 gl.

13 st. 2 penningen, resteert noch de summa van *facit*

f 72 – 6 – 2

Dese overige resterende 72 gl. 6 st. 2 penningen heeft Dom. van Leeuwen verder geafsigneert op de H. Burgermeester Bernhard Veren en zijn also door dese 2 posten die bovenstaende drie hondert een gl. dartien st. 2 penningen hier mede voldaan. Also affgereeckent en gesloten op den 23. Febr. Anno 1685.

Johan Cornelis Wilh. Henr. Ophoff p.t. senior Prediger,

Fr. Van Gheijn p.t. Senior

[De volgende folio 136 sluit niet aan bij de vorige folio 135.](#)

pdf 132 - folio 136

Na het vertreck van den Eerw. en Welgeleerden Heer Casparis van Leuwen onsen geweese Predicker tot Emmerick beroepen sijnde, soo heeft de Herv. Kerkenraad, onder directie van den Herv. en Hooghgeleerden D. Timmer Predikant tot Emmerick et p. t. Deputator Classis met assumtie van den ouden Kerkenraad, volgens kerken order, eenparighlijck beslooten, om wederom tot haarer dinaaren Prediker en Leeraar te beroepen den Eerw. Welgeleerden Heer D. Joannes Coznelij, die ons beroepinge ingewillight heeft, en onder toewenseling dat God Almaghtigh hem in sijn leere en beroepinge wil verstercken tot aanwas en stichtinge deser Gemeente, is Hij tot een Herder en Opsiender over Christi Kudde, inde Gereformeerde Kerke tot Huijssen, van ons vercooren en aangenomen den veertienden dagh van de maand Januarius in t'jaar na de geboorte onses Heilands en Salighmaackers Jesu Christi sestien hondert vier en taghtentigh. Na welck beroep strax gevolgt is sijn Examen *peremptorium in Classicali conventu extra ordinarie* tot Emmerick den vierden dagh van de maand April des selven jaars. Ende voords de gewoonlijcke drie sondaaghse proclamatie geschied

sijnde, is de bevestiginge gevolgt den 1. Maj 1684 door den voornoemden Heer D. Timmer Predikant tot Emmerick *et Classis Cleviensis p.t.* Inspector.
